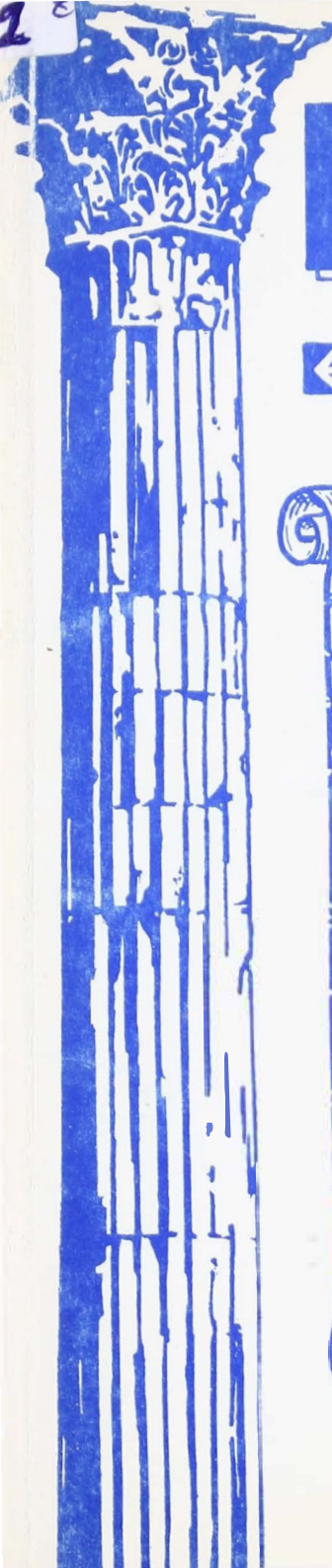

ΙΛΙΣΟΣ

ΕΡΕΥΝΑ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ-ΤΕΧΝΗ

Δημοσθένης ερωτηθείς τι άνθρωπος έχει όμοιον
Θεού, έφη: Το ενεργετέιν και αληθεύειν.

(Από ανθολόγιο του 11ου αιώνος της περίφημης βιβλιο-
θήκης της μονής Ιωάννου του Θεολόγου στην Πάτμο.)

ΕΤΟΣ 40ον

ΤΕΥΧΟΣ 221

ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1995

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΕΥΧΟΥΣ

Σελ.

Οικουμ. Πατριάρχη Βαρθολομαίου: Η αρετή είναι η στολή της Ψυχής.	129
Ό,τι ζάνεις λαβαίνεις.	130
Επέτειος θανάτου Σπύρου Νάγου.	131
Ο. Αϊβανχόφ: Η μαγεία της σιωπής.	132
Η Καλοσύνη. Από τη σοφία της Ανατολής.	133
Παν. Α. Αναγνώστου: Αρχαιοζάπηλοι του ελληνικού πολιτισμού.	134
Σοφοί λόγοι.	142
Μουσωνίου: Περί ασκήσεως.	144
Οικουμ. Πατριάρχη Βαρθολομαίου: Η ισότητα των δύο φύλων.	145
Ευγονία - Ο ρόλος των γονέων στην προγεννητική περίοδο.	146
Το πρώτο μάθημα της μύησης.	149
Η φιλοσοφία στην πράξη.	150
Ε.Π. Μπλαβάτσκι: Καθήκον - Χρέος.	151
Η δικαιοσύνη.	151
Ασπ. Παπαδομιχελάκη: Τα αρχέτυπα.	152
Ο έναστρος ουρανός.	158
Χριστ. Καμαρωτάκη: Ο κόσμος των ονείρων.	159
Πλάτωνα Αραζούλη: Η ποιότητα των στοχασμών.	161
Η ζωή μας είναι σαν το ρόλο του ηθοποιού.	162
Αριστέιδη Οιχαλιώτη: Προσευχή.	163
Πλάτωνα Αραζούλη: Το δέλεαρ της ύλης.	165
Ανακεφαλαίωση της ζωής - Εμαρμένη.	166
Από τη λαϊκή μας σοφία: Ποιές προτροπές.	167
Ε.Π. Μπλαβάτσκι: Ο νόμος του ζάρμα.	168
Χαράλ. Μπάρακλι: Οι υπερήφανοι λογισμοί.	170
Παρηγορητικά.	173
Α. Γάρνα αλάκη - Νικολάου: Σκέψεις.	173
Λισόδοξα μηνύματα.	174
Αντωνίου Αδριανόπουλου: Γνώσις - Πράξις.	174
Ε.Π. Μπλαβάτσκι: Τα καθήκοντα προς τον εαυτόν μας.	178
Ο. Αϊβανχόφ: Αγόρασα μία χαρά...	179
Αποφθέγματα του Αριστοτέλη.	180
Η αληθινή θρησκεία.	181
Μοναχού Παΐσιου: Το άζτισπο φως.	182
M. R. MARTINEZ: Για μια ανθρωπινότερη κοινωνία. Μετάφραση Η. Κίμου.	183
Αποφθέγματα του Θαλή.	188
Πλάτωνα Αραζούλη: Η αφοβία.	189

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΣΚΕΨΕΩΣ
 Βουκουρεστίου 25 Κωδ. Ταχ. 106 71, Αθήνα Τηλ. 362.0702
 Διανέμεται δωρεάν εις τα μέλη

Ιδρυτής: + ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ιδιοκτησία - Έκδοση: Θεοσοφική Εταιρεία εν Ελλάδι

Συντακτική Επιτροπή: Π. Αναγνώστου, Χ. Μπάρακλης, Π. Παπασιλώτης

Έτος 40ον, Ιούλιος - Αύγουστος - Σεπτέμβριος 1995, Τεύχος 221

Η ΑΡΕΤΗ ΕΙΝΑΙ Η ΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ

Ο Κύριος, ως σαφώς προκύπτει εκ των αφηγήσεων των ιερών ευαγγελίων, ετόνισε την ψυχικήν εφορίαν, το αίσθημα ασφαλείας εντός του πλαισίου μιας φιλικής ομηγύρεως, το συναίσθημα του ανήκειν, ειπών μάλιστα, ότι «ουαί τω ενί».

Και δεν παρέλειψε και αυτό ακόμα το ένδυμα γάμου, προβάς εις σχετικήν αναγωγήν και αλληγορίαν εις την στολήν της ψυχής, δια να ομιλήση παραστατικώτερον περί της ψυχικής λαμπρότητος και πνευματικής περιωπής.

Η αρετή τυγχάνει ο πλέον εντυπωσιακός στολισμός των ανθρώπων. Παράδειγμα έστωσαν πρόσωπα, φορτωμένα με βαρύτιμα κοσμήματα, στερούμενα όμως γοητείας και συμπαθείας.

Τέκνα εν Κυρίω προσηφίλῃ, «αρετής ουδέν κτήμα σεμνότερον, ουδέ βεβαιότερον εστί» κατά τον αρχαίον Ιπποκράτην. Διότι, κατά τον μέγαν Πλάτωνα, «αρετή είναι μία υγιής διάθεσις της ψυχής και ωραιότης και δύναμις, ενώ η κακία είναι η αρρώστια, η ασχήμια και η αδυναμία της».

Στολισμός, λοιπόν, της ψυχῆς καὶ νήψις. Καὶ με το δεύτερον τοῦτο, τὴν ψυχικὴν δηλαδὴ ἀγρυπνίαν καὶ ἐγρηγόρησην, ἐπιθυμοῦμεν νὰ κατακλείσωμεν τὴν μικρὰν ταύτην πρὸς ὑμᾶς ἀποχαιρετιστήριον προσφώνησιν.

(*Απὸ τὴν ομιλίαν τοῦ ἐπίσημο δείπνου ὑπὸ τοῦ Δήμου Πατρῶν στὶς 18/10/94*).

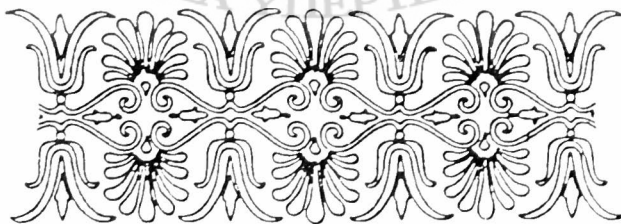
Ὅ,τι κάνεις λαβαίνεις

Ὅταν πήρε τὴν ἐξουσίαν (τῆς Σπάρτης) ὁ Φίλιππος, ἐπειδὴ ὁ Ἄρατος δὲν ἐπιδιοκίμαζε τὴν βίαν, τὴν ὁποία σιχνὰ ἐκείνος ἀσχοῦσε ἐναντίον τῶν υπηκόων τοῦ, καὶ ἐπειδὴ στεκόταν ἐμπόδιο σὲ τὰ σχέδιά τοῦ, γι' αὐτὸ πότισε με δηλητήριον καὶ σκότωσε τὸν ἀντιποσάστο Ἄρατο...

Ὁ Φίλιππος φέρθηκε κατὰ τὸν ἴδιον τρόπο καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ῥήτορες Εὐκλείδη καὶ Μικσίωνα, ποὺ εἶχαν τὴ λαϊκὴ ἐμπιστοσύνη. Σκότωσε δηλαδὴ πέντε ἀπὸ αὐτοὺς με δηλητήριον. Ἐμελλε ὁμῶς νὰ γίνῃ συμφορὰ καὶ γιὰ τὸν ἴδιον τὸν Φίλιππο τὸ ἀνθρωποκτόνο δηλητήριον: Τὸ γιὸς τοῦ Δημήτριου τὸν δηλητηρίασε ὁ μικρότερος ἀπὸ τοὺς γιους τοῦ Περσεύς. Καὶ ἐξ αἰτίας τῆς δολοφονίας αὐτῆς βεθίστηκε στὴ συμφορὰ καὶ ὁ ἴδιος ὁ πατέρας τοὺς καὶ πέθανε ἀπὸ τὴ στενοχώρια τοῦ.

Τὰ γράφω αὐτὰ ἔχοντας στο μναλὸ μου τοὺς θεόπνευστους στίχους τοῦ ποιήματος τοῦ Ἡσίοδου, πὼς ὅποιος σχεδιάζει τὸ κακὸ γιὰ ἄλλον, το στρέφει πρῶτα ἐναντίον τοῦ εαυτοῦ τοῦ.

ΠΑΥΣΑΝΙΟΥ (Κορινθιακὰ, Κτγ. 9ο Μιτὰρ 9, Α. Γεωργιάδου)

ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΘΑΝΑΤΟΥ ΣΠΥΡΟΥ ΝΑΓΟΥ

4 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1933

ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΠΙΚΗΔΕΙΟ ΤΟΥ Δ. ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

Λοιπὴν πρώτου μεγέθους ὁ Σ. ΝΑΓΟΣ, ἐξηφανίσθη ἀπὸ τοῦ Ἑκτ. σπερέωμα, καθ' ἣν στιγμήν ἀπηύγαξε τὴν μεγαλυτέραν αὐτοῦ αἴγλην καὶ ἐυρίσκετο εἰς τὸ ξενίθ τῆς πνευματικῆς του ἐκδηλώσεως ... Καὶ ἐπερήθη τὸν Λόγον ὁ ζήσας ἐν τῷ Λόγῳ... Καὶ ἐσβέσθη πυρσὸς ἐγκαταλείψας ἀσβεστον πνευματικὴν αἴγλην. Καὶ ἐτάφη εἰς τοὺς κόλπους τῆς Γῆς, ὁ ἀποδημήσας ἐκ τῆς Γῆς... καὶ ἀπέθανεν ἐν τῷ σώματι διὰ νὰ ζήσῃ ἐν τῷ πνεύματι... Ποίος Ἑρμῆς θὰ εἶναι ὁ πομπὸς τῆς ψυχῆς του, αὐτὸς ἦτο ὁδηγὸς τῶν ψυχῶν; Ποίος Διόνυσος θέλει τὸν μεταφέρει εἰς τὸ κράτος τῶν ἀθανάτων; Ποίος Διδάσκαλος θέλει τὸν ἀντικαταστήσῃ; Ἐκ τίνος ευγενοῦς μετάλλου θὰ συνίσταται τὸ κιβώτιον, τὸ ὁποῖον δεόν νὰ διαφυλάξῃ ἀλώβητον τὴν καρδίαν του; Ποίος ραψωδὸς θέλει συνθέσῃ παιάνας ἀντὶ νεκρικῶν ᾠδῶν δι' αὐτόν;

Διότι ὁ Νάγος δὲν ἀπέθανεν, ἀλλ' ἀπλῶς εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ἐτελούντο τὰ πάλαι τα Μεγάλια Ἑλευσίνια Μυστήρια, **ἠτήσατο αὐξήσιν φωτός καὶ του ἐδόθη...**

Μετέστη εἰς τὸ κράτος τοῦ Διεξαλάου Λετοῦ. Μετέστη ἵνα τύχῃ αὐξήσεως Φωτὸς εἰς τὸ ἐργαστήριον ἐκεῖνο ὅπερ συνεδριάζει πάντοτε ὑπὸ τὸ ξενίθ...

Τὸν γήϊνον τύπον τοιοῦτον Μυσταγωγοῦ αὖς σκεπάζει εἰσαεὶ ἡ Πνευματικὴ Ἀκακία.

Η ΜΑΓΕΙΑ ΤΗΣ ΣΙΩΠΗΣ

Όσο πιο εξελεγμένος είναι ο άνθρωπος, τόσο περισσότερο έχει ανάγκη την ησιυχία... Η σιωπή είναι η γλώσσα της τελειότητας, ενώ ο θόρυβος είναι η έκφραση κάποιου ελαττώματος, κάποιας ανωμαλίας, η μιας ζωής που ακόμα βρίσκεται σε αταξία...

Όσο μεγαλώνει ο άνθρωπος, τόσο περισσότερο καταλαβαίνει ότι ο θόρυβος είναι ένα εμπόδιο για την εργασία, ενώ αντίθετα η σιωπή είναι παράγοντας έμπνευσης και την αναζητά προκειμένου να δώσει στην καρδιά, στην ψυχή και στο πνεύμα του τη δυνατότητα να εκδηλωθούν μέσα από το διάλογισμό, την προσευχή, τη φιλοσοφική ή την καλλιτεχνική δημιουργία...

Η σιωπή είναι η έκφραση της ειρήνης, της αρμονίας, της τελειότητας. Εκείνος που αρχίζει ν' αγαπάει τη σιωπή, που καταλαβαίνει ότι η σιωπή του φέρνει τις καλύτερες προϋποθέσεις για την ψυχική και την πνευματική δραστηριότητα, καταφέρνει σιγά - σιγά να την πραγματοποιήσει σε οτιδήποτε κάνει: όταν μετατοπίζει τα αντικείμενα, όταν μιλάει, όταν περπατάει, όταν εργάζεται, αντί να προκαλεί ολόκληρη αναστάτωση, γίνεται πιο προσεκτικός, πιο λεπτός, πιο απαλός, και ό,τι και αν κάνει είναι εμποτισμένο με γατί που μοιάζει να έρχεται από έναν άλλο κόσμο, από ένα κόσμο που είναι ποιήση, μοιρασιά, χορός, έμπνευση.

Όμραμ Αιβανχόφ (Ο δρόμος της σιωπής).

Η αυτοθεσία πρέπει να γίνεται μ' ορθή διάκριση... Ένας από τους βασικούς κανόνες της Θεοσοφίας είναι κι η δικαιοσύνη προς τον εαυτό μας, όχι σαν προσωπικό έργο, αλλά σαν ένα κομμάτι της όλης ανθρωπότητας. Δικαιοσύνη, ούτε λιγότερη, ούτε περισσότερη, απ' ότι δείχνουμε στους άλλους, εκτός αν με τη θυσία του ενός Εαυτού πρόκειται να ωφεληθούν οι πολλοί.

Ε. Π. Μπλαβάτσκι (Το κλειδί της Θεοσοφίας, σελ. 256)

Η Καλοσύνη

Των λουλουδιών την ύπαρξη την εξηγούν τα μύρα,
των αηδονιών, η μουσική, που ξεπερνά τη λύρα,
των δέντρων, οι γλυκοί καρποί που τρώς στην εποχή,
τον σίννεφον την εξιγνά χαρούμενη η βροχή.
Τον ήλιον, το χρυσό του φως, ζωή που σ' όλα δίνει,
- Μα την ανθρώπινη ύπαρξη; - Και μόνη η καλοσύνη...

*

Καν' το καλό για το καλό. Να, ποια είν' η Καλοσύνη...
Ακόμα κι αν πληρώνεσαι με μαύρη αγνωμοσύνη...
Καν' το καλό, χωρίς κι αυτός που ενεργετὰς να ξέρει,
σαν έπεσε, ποιός τούδωκε πονόφυχα το χέρι...

Από τη σοφία της Ανατολής, Σ. Προκοπίου (Το κομπολόι του Δεσβίου, Αθήνα
1943)

Η καλοσύνη ειπ' η γιαγιά, μονάχα η καλοσύνη,
όλα στον κόσμο χάνονται, μόνη απομένει εκείνη.

Γιωάννη Πολέμη (Το παραμύθι της γιαγιάς)

Αν οι αδικίες απέναντί σας, σας φαίνονται τόσο χυπητές, οφεί-
λετε να βγάλετε απο το μυαλό σας αυτή την ιδέα της αδικίας.
Γιατί, στην πραγματικότητα, αυτή η αδικία, που είναι ορατή και
πραγματική, είναι μία αόρατη δικαιοσύνη. Για τον ένα ή τον άλλο
λόγο σας αξίζει αυτό που σας συμβαίνει: ή να πληρώσετε ένα
χρέος, ή οφείλετε να μάθετε μία αλήθεια που δεν γνωρίζετε, ή
οφείλετε να δρναμώσετε για να γίνετε μία ιδιοφυΐα, ένας γίγα-
ντας, ένας κολοσσός.

Ομιραιο Αϊβανζόφ (τομ.ος xxiv, σελ. 38)

ΑΡΧΑΙΟΚΑΠΗΛΟΙ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Η ΑΡΧΑΙΗ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΘΗΣΑΥΡΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
(Συνέχεια από το προηγούμενο τεύχος)

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΠΑΝ. Δ. ΑΝΑΓΓΕΛΩΣΤΟΥ

Δεν υπάρχουν πια χειρόγραφα, αλλά ας μην ανησυχεί ο κόμης. Υπάρχουν άλλου είδους αρχαιοτήτες και θα κάνει το χρέος του:

«Όσο για τις μαρμάρινες αρχαιοτήτες, υπάρχουν πολλές σε διάφορα σημεία. Ειδικά όμως στους Δελφούς βρίσκονται ανεκτίμητοι θησαυροί. Και νομίζω πως δεν είναι δύσκολο να γίνουν έρευνες και ανασκαφές. Μαθαίνω πως πολλά αγάλματα είναι θαμμένα για να σωθούν από τους Τούρκους... Νομίσματα θα προμηθευτώ από Εβραίους, αλλά είναι πολύ ακριβά. Έχω ένα χρυσό του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Επίσης απέκτησα ένα γλυπτό από το ανάκτορο του Πριάμου».

Λίγους μήνες αργότερα απαντά ο κόμης στον πρεσβευτή: «Σας ευχαριστώ για την προθυμία με την οποία αναλάβατε παρά τις σοβαρότερες ασχολίες σας την εργασία που σας ανέθεσα, σχετικά με τις αρχαιοτήτες. Ευχαριστώ για τον Αλεξάνδρο. Είναι μεγάλης αξίας».

Και ο Άγγλος ευγενής σπινιστά στον διπλωμάτη πράκτορα να συνεχίσει με τον ίδιο ξήλο το γινήγι των αρχαιοτήτων. Του αναγγέλλει, μάλιστα, την αποστολή μεριζών ανθρώπων του στην Πόλη για να τους καθοδηγήσει.

Τον Μάιο του 1623 ο πρεσβευτής Roe γράφει στον Howard ότι έχει εξασφαλίσει φιρμάνι για τον απεσταλμένο του (κάποιον Markhaus), ειδικό δηλαδή προνόμιο για συγγέντρωση καταχειμμένων τμημάτων αρχαίων μνημείων. Αλλά σαν πανούρμος και άπληστος έμπορος επαναλαμβάνει ότι αντιμετωπίζει πολλές δυσκολίες και ότι τα έργα τέχνης είναι σπάνια και πολύ ακριβά. Ο πρεσβευτής έχει αντιληφθεί την αδυναμία του Howard και εννοεί να αποσπάσει το μεγαλύτερο δυνατό γέροδος.

Η αλληλογραφία του διπλωμάτη με τον κόμητα αποκαλύπτει τις μυθοιστορηματικές συνθήκες του λαθρεμπορίου των αρχαιοτήτων εξείνης της εποχής που θυμίζουν δραματικές υποθέσεις κατασκο-

πίας τον εικοστόν αιώνα. Πολυπλόκαμα δίκτυα σατανικών και τολμηρών τυχοδιωκτών τροφοδοτούσαν με αρχαιότητες τους Ευρωπαίους μεγιστάνες αντιμετωπίζοντας κινδύνους και περιπέτειες αλλά και εξασφαλίζοντας κολοσσιαία κέρδη.

Γράφει ο Roe στον ανθένη του διαφημιζοντας το εμπόρευμα:

«Υπάρχουν αναρίθμητοι κίονες, αγάλματα και επιτάφιας ενεπίγραφες μαρμάρινες στήλες. Αλλά πρέπει να αναζητηθούν με απόλυτη μυστικότητα. Η μεγάλη δυσκολία βρίσκεται στην εξαγωγή. Γι' αυτό χρειάζεται περισσότερη εχεμύθεια και εξυπνάδα παρά δύναμη, για να μη τ' αρπάξουν οι Τούρκοι για λογαριασμό τους».

Ακόμη και τον πατριάρχη χρησιμοποιεί ο Άγγλος πρεσβευτής ως ενδιαμέσο για το λαθρεμπόριό του. Σε μια επιστολή του αναγγέλλει στον Howard ότι ο πατριάρχης του έχει υποσχεθή να του προμηθεύσει «μερικά σπάνια αγάλματα, από την Αλεξάνδρεια».

«Ανάμεσα σ' αυτά τα αγάλματα, ξηγεί ο πρεσβευτής, είναι και μια θεά από μαύρο μάρμαρο, κάτι ανεπανάληπτο, σωστό αριστούργημα. Μου μίλησε επίσης για ένα νησάκι, Γερό των αρχαίων Ελλήνων, ακατοίκητο τώρα και εντελώς ανεξερευνήτο (εννοεί τη Δήλο). Στο μεταξύ έδωσε την υπόσχεση να μου προμηθεύσει μερικά βιβλία. Μου έδωσε κι' όλας, ως δώρο για την Αυτού Μεγαλειότητα, μια χειρόγραφη Αγία Γραφή, γραμμένη από το χέρι της Αγίας Θέκλας πρωτομάρτυρος των Ελλήνων».

Ο κόμης Howard του Arundel είναι πανευτυχής για τη δραστηριότητα του πρεσβευτή Roe. Αλλά σε λίγο εμφανίζεται στο προσκήνιο ένας επικίνδυνος ανταγωνιστής. Είναι ο δούκας του Μπάκιγχαμ. Το μονοπώλιο του Arundel κινδυνεύει.

Ο δούκας γράφει στον πρεσβευτή και του αναθέτει «να ετοιμάσει μερικές συλλογές αρχαιοτήτων». Ο δούκας είναι ο υπ' αριθμ. ένα άνθρωπος του αγγλικού βασιλείου και η εύνοιά του πολύτιμη. Για τον Roe προβάλλει μια λαμπρή ευκαιρία για να εξασφαλίσει μετάθεση στο Λονδίνο. Γράφει, λοιπόν, και στον νεαρό δούκα του Μπάκιγχαμ επαναλαμβάνοντας τα περί αγαλμάτων της Αλεξανδρείας, περί ανεξερευνήτου νησιού με τους αρχαιολογικούς θησαυρούς και περί του χειρογράφου της Αγίας Θέκλας. Εννοεί να εξυπηρετήσει και τους δύο κυρίους.

Περνούν λίγοι ακόμη μήνες και ο πρεσβευτής απευθύνεται προς τον κόμητα Arundel:

«Ψάξαμε όλη την πολιτεία (την Κωνσταντινούπολη) αλλά δεν βρήκαμε τίποτα εκτός από μια Πύλη που την έλεγαν άλλοτε Porta Aurea¹. Την έχτισε ο Μέγας Κωνσταντίνος. Πλαισιώνεται από δύο μεγά-

λους κίονες. Το υπέρθυρο διακοσμούν δώδεκα πλακίδια από υπέροχο μάρμαρο με ανάγλυφες παρασπάσεις. Ο Ρετίν² με βεβαιώνει ότι τέτοια αριστουργήματα δεν είδε ποινθενά, ξεπερνάει, λέει, και τις πιο ακριβές συνλογές της Ιταλίας».

Ο πρεσβειτής αποφασίζει ν' αποσπάσει τα ανάγλυφα, τεμαχίζοντάς τα, να τα αποκρύψει και να τα φυγαδεύσει στην Αγγλία. Σχεδιάζει εν ψυχρώ τον βανδαλισμό που θα πραγματοποιήσει **υστερα από 176 χρόνια ο λόρδος Έλγιν στα μνημεία της Ακροπόλεως**. Και εκθέτει στον κόμη με κάθε λεπτομέρεια την επιχείρηση αρπαγής του μνημείου:

«Δε μπορώ να σας υποσχεθώ ότι θα πετύχω, γιατί τα γλυπτά πάνω στην αρχαία πύλη, την πιο περιβλεπτή πύλη της Κωνσταντινουπόλεως, είναι περιτειχισμένα. Έπειτα η πύλη αποτελεί την είσοδο του φρουρίου που είναι κλειστό από την Άλωση. Κλοπή είναι αδύνατη γιατί κανείς δεν τολμά να παραβιάσει την ίδια την έδρα του σουλτάνου. Να μας τα παραχωρήσουν αποκλείεται επίσης: είναι γνωστό πόσο μας μισούν. Μια λύση υπάρχει. Η δωροδοκία. Θα πείσουμε κάποιο μουσουλμάνο τερωμένο ότι η παρουσία αυτών των γλυπτών αποτελεί προσβολή του Ισλάμ και καταπάτηση των τουρκικών νόμων. Μ' αυτή την πρόταση θα τα αποσπάσουμε από την πύλη και θα τα κρύψουμε κάπου. Κι' αφού «παγώσει» η υπόθεση, αφού ξεχασθεί εντελώς και διαλυθεί κάθε υποψία θα λάβουν την άγνοια...».

Αλλά χρειάζονται χρήματα, πολλά χρήματα για να θέσει σε εφαρμογή το καταχθόνιο σχέδιο του βανδαλισμού. Εφτακόσιες κορώνες. Το ξέρει, είναι ακριβά, αλλά και πάλι δεν είναι βέβαιος ότι θα πετύχει η αρπαγή.

Και το υστερόγραφο: ο πρεσβειτής παρακαλεί τον κόμη του Arundel να φροντίσει για τη μετάθεσή του στο Λονδίνο.

Δεν διστάζει όμως να υποσχεθεί και στον δεύτερο πάτρωνά του, τον πανίσχυρο δούκα του Μπάκιγγαμ τα γλυπτά της Χρυσόπορτας. Τον ενημερώνει, λοιπόν, για το σχέδιο των δωροδοκιών και της αρπαγής.

Σε μια νέα επιστολή πληροφορεί τον δούκα ότι η επιχείρηση βρίσκεται σε στασιμότητα. Του αναγγέλλει, όμως, ότι έφθασε από την Αλεξάνδρεια, χάρη στη μεσολάβηση του πατριάρχη, το περίφημο άγαλμα της μαύρης θεάς. Δυστυχώς ο καλόγερος που είχε αναλάβει, με εντολή του πατριάρχη, τη φύλαξη του αγάλματος, «ποίησε δολιώς» το γλυπτό στον Γάλλο πρόξενο. «Ο πατριάρχης είναι καταστενοχωρημένος κι' εγώ αισθάνομαι ντροπή».

Στον Howard γράφει άλλα: Ο Petty, ο νέος απεσταλμένος του κόμητος, συγκέντρωσε μεγάλο όγκο ελληνικών αρχαιοτήτων. Το καράβι του, όμως, ναυάγησε με αποτέλεσμα να χάσει και τους θησαυρούς και τα χαρτιά του - την άδεια, δηλαδή, των τουρκικών Αρχών. Αλλά ο Roe φροντίζει να εφοδιάσει με νέο σουλτανικό φερμάνι τον Petty για να συνεχίσει την αποστολή του.

Ο Roe αρχίζει να αισθάνεται άσχημα. Το διπλό παιγνίδι με τον κόμητα και με τον δούκα τον ανησυχεί. Γιατί και οι δυο πιστεύουν ότι έχουν την αποκλειστικότητα.

Η αρωγή των αριστοκρατημάτων της Χρυσόπορτας μπορεί να γίνη από στιγμή σε στιγμή. Οι δύο μεγιστάνες αναμένουν με ανυπομονησία την πλούσια λεία. Τί θα γίνη όταν αποσπασθούν τα γλυπτά;

Ο σατανικός διπλωμάτης αρχαιοκάπηλος αποφασίζει να μεταβάλει τον κόμητα και τον δούκα σε συνεταίρους. Σε νέα επιστολή προς τον κόμητα ο Roe αφού υπενθυμίζει, κατά τη συνήθειά του, τις δυσκολίες που αντιπετωπίζει, τους κινδύνους και προ παντός τα έξοδα, παρακαλεί τον Howard να του επιτρέψει να δώσει μερικά από τα γλυπτά της Χρυσόπορτας στον δούκα του Μπάκιγχαμ. *(Πάντως από την εποχή των συμφωνιών του Roe τα γλυπτά της χρυσόπορτας έγιναν άγαντα).*

Σε άλλο γράμμα του πλέκει το εγκώμιο του Petty, του σατανικού απεσταλμένου του Howard, που θυμίζει καταχθόνιο πράκτορα της εποχής μας.

«Αντιπετωπίζει με απίστευτη υπομονή όλα τα ατιμήματα κι' όλες τις ταλαιπωρίες. Γευματίζει με Έλληνες κάτω από τις πιο άθλιες συνθήκες. Κοιμάται με συντροφιά ψαράδες πάνω σε σανίδες. Μεταμορφώνεται ανάλογα με τους ανθρώπους και προσαρμόζεται αμέσως σε κάθε κατάσταση, για να πετύχει το σκοπό του και να ευχαριστήσει τον ανθένη του. Τον έστειλα και στην Αθήνα. Τον περιμένω τώρα να επιστρέψει από κει για να μάθω τους καρπούς των μόχθων του».

Στο μεταξύ ο Petty κατορθώνει να ανελκύσει τον αρχαιολογικούς θησαυρούς του καραβιού που ναυάγησε στη Χίο και να μεταφέρει τα λάφυρά του στη Σμύρνη. Εκεί συναντά έναν αρχαιοκάπηλο ονόματι Σαμφών που συγκεντρώνει αρχαιότητες για λογαριασμό κάποιου Γάλλου Peirese. Ο Σαμφών συλλαμβάνεται από τους Τούρκους. Επωφελείται ο δαμόνιος Petty, αναλαμβάνει τη συλλογή του Σαμφών και την αγοράζει το 1627 για λογαριασμό του κόμητος Arundel. Αυτή η λεία ήταν η επιτυχία της ζωής του(...)

Το λαθρεμπόριο των γλυπτών αποτελούσε μια πολύ επικίνδυνη

επιχείρηση. Αγάλματα έπρεπε να μεταφερθούν από μεγάλες αποστάσεις και από απόμερα μονοπάτια σε έρημα λιμανάκια για να φορτωθούν κρηβά σε σαράβια που περίμεναν «στα πανιά». Με αποτέλεσμα να κατασπρέφονται κατά τη μεταφορά, να ακρωτηριάζονται ή να θρυμματίζονται αριστουργήματα της κλασικής εποχής. Σε μια επιστολή προς τον κόμητα του Arundel ο Άγγλος πρεσβευτής περιγράφει τη μελαγχολική οδύσσεια των αγαλμάτων:

«Επί δεκαοχτώ μέρες ταξίδευε ένα άγαλμα γυναίκας φορτωμένο σε μολύβι. Κάθε τόσο φορτωνόταν και ξεφορτωνόταν. Κι' έτσι αλλού γινόταν συντρίμμα τα χέρια, αλλού θρυμματιζόνταν τα χείλη και η μύτη του αγάλματος. Κι' όπως κατάντησε το γλυπτό θιμίζει χειρουργείο.³

Έτσι έλα τρεις ανθρώπους μου στη Θάσο. Καβάλα, Φιλίππους και σ' όλες τις ακτές της Θράκης. Ελπίζω πολλά αλλά δεν τολμώ να γράψω τίποτε ακόμη στη χάρη σας πριν «τα βάλω στο χέρι». Τόσες και τόσες φορές οι Έλληνες μου υποσχέθηκαν και στο τέλος με εξαιπάτησαν».

Φυσικά όλες οι επιστολές καταλήγουν στη γνωστή επωδό. Δυσκολίες, κίνδυνοι, ακρίβεια. Αλλά ο Thomas Howard κόμης του Arundel καθιστάζει τον φίλο χρήματο διπλωμάτη και τους πράκτορές του: «Συνέχισε, δεν με ενδιαφέρει τι θα σποχίσουν».

Ο πρεσβευτής δεν διατάζει να οργανώσει με τον Petty και τη σημασία του εισβολές σε ελληνικές βιβλιοθήκες και κλοπές σπάνιων βιβλίων.

«Κατώρθωσα να εφοδιάσω τον Petty με άδεια εισόδου στην πιο φημισμένη βιβλιοθήκη της Ελλάδας όπου φυλάσσονται όγκοι αρχαίων χειρογράφων. Χρησιμοποίησα την άδεια με τέτοια επιδεξιότητα και πανουργία, με τη βοήθεια των ανθρώπων μου, ώστε κατώρθωσε να αναποδογίρει είκοσι δύο. Πίστευα πως θάπερνα κι' εγώ το μερίδιό μου αλλά εκείνος τα χούτησε όλα για τον εαυτό του».

Και προσθέτει ο πρεσβευτής ότι ανάμεσα στα βιβλία που έζηλευσαν οι συνεργάτες του ήταν τα έργα τριών πατέρων της εκκλησίας, των Εφραίμ, Μανασή και Γεωργίου.

Οι δύο αρχαιοκάπηλοι, ο Roe και ο απεσταλμένος του Howard, ήλθαν σε ρήξη για τη διανομή της λείας. Απεχδιζούν και οι δυο τα αγάλματα που αγοράσθηκαν στην Κόρινθο. Τελικά ο Petty φορτώνει σ' ένα σαράβι τους θησαυρούς του, μάρμαρα και χειρόγραφα και σαλπάρει για την Αγγλία.

Το πεδίο είναι πια ελεύθερο για τον Άγγλο πρεσβευτή. Εφοδιάζει ένα πράκτορά του με σουλτανικό φερμάνι και τον εξαπο-

στέλλει στο Μοριά. Αφισπώνεται πια στο δούκα του Μπάκιγγχαμ. **Καραβιές με αρχαιοτήτες ξεκινούν κάθε τόσο από την Πάτρα, τον Πειραιά και τα νησιά του Αιγαίου.**

Αλλά ενώ ταξιδεύαν οι αρχαιολογικοί θησαυροί ο δούκας του Μπάκιγγχαμ δολοφονείται στο Λονδίνο. Τι έγιναν τα φορτία με τα μάρμαρα; Πρόκειται για μυστήριο που δεν έχει ακόμη διαλευκανθεί.

Αντίθετα, τα αρχαιολογικά λάφυρα του Petty έφθασαν κανονικά στο Λονδίνο την ημέρα των Θεοφανείων του 1627. Λίγους μήνες αργότερα ικανοποιείται και η επιθυμία του αρχαιοκάπηλου πρεσβευτή. Μετατίθεται στη μητρόπολη. Ήταν η επιβράβευση των λαμπρών υπηρεσιών του.

Στην αρχή ο Howard αντιμετώπιζε τους μυκτηρισμούς των συμπατριωτών του για τις «πέτρες που κουβάλησε από την άκρη του κόσμου» και τα ακέφαλα και ακρωτηριασμένα αγάλματα. Αλλά έξη χρόνια αργότερα μερικοί φωτισμένοι Άγγλοι επισημαίνουν την αξία των μαρμάρων και η μανία της συλλογής αρχαιοτήτων γενικεύεται.

Ήρθε, όμως, η επανάσταση και ο αποκεφαλισμός του Καρόλου. Τα ελληνικά μάρμαρα, ακέφαλα αγάλματα και ενεπίγραφες στήλες σκορπισμένες στις αυλές και στους κήπους του παλατιού του Howard απόμειναν σε θλιβερή εγκατάλειψη. Κι' η καταστροφή ερχόταν σιγά - σιγά καθώς περνούσαν οι δεκατίες από το διαβρωτικό αγγλικό κλίμα. Πολλά γλυπτά χρησιμοποιήθηκαν ως οικοδομικό υλικό (...)

Αλλά εκτός από την οργανωμένη αρχαιοκαπηλία που έφθασε στο αποκορύφωμά της κατά τον ΙΖ' αιώνα, τα αρχαιοελληνικά μνημεία αφανίζονται και από τους μεμονωμένους επιδρομείς. Όλοι οι Ευρωπαίοι ταξιδιώτες από την εποχή του Μοροζίνι φιλοδοξούσαν να αποκομίσουν και μερικά ενθύμια, κεφάλες αγαλμάτων, νομίσματα και αρχαία χειρόγραφα. Οι περιηγητές επιθυμούν να τεκμηριώσουν τις εντυπώσεις και το θαυμασμό τους για τα λείψανα του αρχαίου κόσμου.

«Έκτοτε περιηγητής Φράγκος, διπλωματικός απεσταλμένος, στρατιώτης μισθοπός ή εξ επαγγέλματος τυχολιώκτης δεν διήλθεν της Ελλάδος χωρίς να καταστρέψη, αρπάξη ή αποκομίση τι των αρχαίων.

Ήταν μια επιδρομή που θύμιζε από μια άποψη τις ρωμαϊκές αρπαγές των θησαυρών της Κορίνθου, των Δελφών και της Ολυμπίας: από τα πρώτα κιόλας χρόνια του ΙΖ' αιώνα η Ελλάδα και οι αποικίες τους ξανάγιναν ό,τι υπήρξαν επί Ρωμαίων: ένας απέρα-

ντος χώρος μνημείων τέχνης ελεύθερος για εκμετάλλευση από τον καθένα. Οι Άγγλοι είχαν αρπάξει κιόλας τα πιο αξιόλογα γλυπτά»⁴. Ένας Ιταλός περιηγητής επισημαίνει το 1674 τους βανδαλισμούς των Ευρωπαίων στις μετόπες του Παρθενώνος: απ' όλες αυτές τις μετόπες έλειπαν οι κεφαλές κι' αυτό επειδή όσοι δε μπορούσαν να αποκομίσουν ολόκληρα αγάλματα περιωρίζονταν στον αποκεφαλισμό τους⁵. (...)

Το κακό μεγαλώνει καθώς πληθαίνει ο αριθμός των σκαφών που καταπλέουν στον Πειραιά. Ο φτωχός Φιλόπαππος έχασε το ένα του πόδι από την κακοήθεια κάποιου νεαρού Γάλλου.

Και καλά, οι νεανίες έχουν τα ελαφριντικά τους. Τί να σκεφθεί όμως κανείς για τους πλοίαρχους των δύο αγγλικών φρεγατιών που έβγαλιν στο Σούνιο ένα βαρέλι με πίσσα και πασάλευσαν τις κατάρτιες αστραφτερές κολώνες του ναού γράφοντας τα ονόματα των πληρωμάτων, αξιωματικών και ναυτών;

Όταν αράζει στον Πειραιά αγγλική ή γαλλική φρεγάτα οι νεαροί δόκιμοι εξαπολύονται κατά των σεπτών μνημείων των Αθηνών. Και εκεί επιδίδονται σε βάρβαρη καταστροφή των αγαλμάτων, γείσων και κιονοκράνων αποκομίζοντας τεμάχια ως ενθύμια του ταξιδιού τους στην Αθήνα.

Κάποτε εξαντλήθηκαν τα κατακείμενα γλυπτά, οι ενεπίγραφες πλάκες, τα νομίσματα, τα αρχαία χειρόγραφα. Η ζήτηση όμως εξακολούθησε έντονη στην Ευρώπη. Αρχίζουν τότε οι αντισχέδιες ή οργανωμένες ανασκαφές. Και εγκαθιιάζεται νέο στάδιο δόξης λαμπρόν για τους αρχαιοκατήλους:

Δεν έχεις παρά να σκάψης δυο μέτρα βάθος για να βρης πολιτισμικές αρχαιότητες. Πριν από τρία, τέσσερα χρόνια ένας κηπουρός σκαλίζοντας το χώμα βρήκε ένα μαρμαρένιο άγαλμα της Παλλάδος που το πούλησε για δυο τάληρα στον Ζαρώ. (Πρόξενος της Γαλλίας στην Αθήνα το 1670).

Προβεντές και πρόξενοι, περιηγητές, έμποροι, τεχνοδίωκτες και επαγγελματίες αρχαιοκάπηλοι συναγωνίζονται στο κυνήγι των καλλιτεχνικών θησαυρών. Διπλωματικές αποστολές αλλά και θρησκευτικές, οι ιησουίτες - Ιησουίτες και Καποδανίοι - μεταβάλλονται σε μανιώδεις σπύγγες αρχαιοτήτων (...)

Οι φημισμένοι Έλληνες παρακολούθουσαν με ψυχική συντριβή τη σκύλευση των μνημείων και σιγημάτιζαν τους Ευρωπαίους αρχαιοκατήλους. Ο Αθανάσιος Ψαλίδας, διδάσκαλος του Γένους και ηγετική πνευματική φυσιογνωμία του νεοελληνικού διαφωτισμού, είχε αποκαλέσει στα Γιάννενα (αρχές του 16^{ου} αιώνα) «τημβωρύχο»

και «ιερόσυλο» έναν Άγγλο αρχαιολόγο (οι λέξεις έχουν τυπωθεί ελληνικά στο χρονικό του περιηγητή Hughes).

Στη Γεωγραφία του ο Ψαλίδας αναφέρεται στην αρπαγή ενός μνημείου από Άγγλο περιηγητή. «Και τούτο ο εις τα Ιωάννινα ευρισκόμενος υπουργός Εγγλέζος Ληκ δολίως το επήρε και το έστειλεν εις την πατρίδα του».

Το 1809 έλεγε ο Ψαλίδας στον Hobhouse, που συνόδευε τον Βύρωνα κατά το πρώτο του ταξίδι στην Ελλάδα: «Είσείς οι Άγγλοι μας παίρνετε τα έργα των προγόνων μας. Φυλάξτε τε καλά. Εμείς οι Έλληνες θαρθούμε μια μέρα να σας τα ξαναζητήσουμε».

1. Πρόκειται για την Χρυσή Πύλη ή Χρυσόπορτα των Βυζαντινών. Η περιλάλητη πύλη από όπου έμπαιναν στρατηγοί και αυτοκράτορες που επέστρεφαν από νικηφόρα εκστρατεία.

2. Ο γραμματικός του Howard που έφθασε στην Πόλη για να οργανώσει την εξαγωγή ελληνικών αρχαιοτήτων από τις τουρκοκρατούμενες περιοχές, ύστερα από το θάνατο ενός άλλου απεσταλμένου του Άγγλου συλλέκτη.

3. Μια φράση επιστολής του Roe αποκαλύπτει την καταστροφή των μνημείων: «Και τα διακόσια σχεδόν κομμάτια που συγκεντρώσε ο Petty είναι σπασμένα». Στο οδοιπορικό «Lew voyages du sieur du Loir» (Paris, 1654) αναφέρεται μια προσωπική μαρτυρία του Γάλλου πρεσβευτή De la Haye. «Είδα στη Δήλο (το 1639) Άγγλους να πριονίζουν στα δύο, από πάνω προς τα κάτω, ένα άγαλμα του Απόλλωνα, για να πάρουν ένα κομμάτι»(...) Το ίδιο ακριβώς έγκλημα θα γίνει στην Ακρόπολη ύστερα από 148 χρόνια υπό την επιστασία του Έλγιν: το πριόνισμα και η αρπαγή μιας από τις Καρυάτιδες. Κι η Αθήνα άκουγε τα βράδια το «θρήνο των μαρμαρωμένων κοριτσιών που έκλαιγαν για την αρπαγή της αδελφής τους. Στην αρχή μια βουή κι' έπειτα ένα κλάμα, με κάτι λόγια που σ' έπιανε τρεμούλα». Κατά τον ΙΙ και ΙΘ' αιώνα η αρπαγή των ελληνικών αρχαιοτήτων είχε προσλάβει μορφή οργανωμένου βανδαλισμού με πρωταγωνιστές Άγγλους και Γάλλους.

4. Ιωάν. Γενναδίου: Ο λόρδος Έλγιν και οι προ αυτού ανά την Ελλάδα και τας Αθήνας ιδίως αρχαιολογήσαντες επιδρομείς, 1440 - 1837, ιστορική και αρχαιολογική πραγματεία» (Αθήναι, 1930).

5. Κατά την ιστορική συζήτηση που έγινε στην αγγλική Κοινοβουλευτική Επιτροπή το 1802, ύστερα από την αρπαγή των γλυπτών της Ακροπόλεως από τον Έλγιν και το θόρυβο που είχε γερθεί σε πανευρωπαϊκή κλίμακα ο κόμης Αμπερντίν είπε: «Νομίζω ότι ο κίνδυνος που αντιμετώπιζαν τα μάρμαρα δεν προερχόταν τόσο από τους Τούρκους όσο από τις συχνές επισκέψεις στην Ελλάδα των περιηγητών και από τις επίμονες προσπάθειες της γαλλικής κυβέρνησεως να τα οικειοποιηθή». Και ο Χάμιλτον: «Τα γλυπτά και τα αρχιτεκτονικά

μνημεία ήταν εκτεθειμένα στο έλεος των Τούρκων και των περιηγητών. Από τη μοχθηρία και τη φιλαυτία (by mischief and by avarice) των Τούρκων και από την επιθυμία των περιηγητών να αποκτήσουν καθένας ανάλογα προς τα μέτρα του ένα κομμάτι, ουδὴποτε μικρὸ μνημείου ἢ αγάλματος».

ΣΟΦΟΙ ΛΟΓΟΙ

Κανείς δεν έχει εξουσία πάνω σε αλλότρια ελεύθερη βούληση.

(ΕΠΙΚΤΗΤΟΥ, Διατριβαί, Δ,ιβ,7)

(Προσφύσεως αλλοτριᾶς κύριος ουδεὶς)

- Το θαυμάζειν είναι λατρεύειν, το λατρεύειν είναι αντλῆν ἐκ τῆς θαυμαζομένης ουσίας.

ΠΛΑΤΩΝΑ ΔΡΑΚΟΥΛΗ (Στοιχεία Βιολογίας)

- Τα σκευιά γαυγίζουν· το ζαχαβάνι προσχωρεί.

Ρωσική Παροιμία

- Ἀς αἰθέθει ὁ μύλος
γιὰς γαυγίζει ὁ σκύλος.

Ἑλληνική Παροιμία

(Να βαδίζουμε το δρόμο του καθήκοντος παρά τις εναντιότητες)

- Καλὸ βιβλίον, καλὴ συμβουλή.

- Ἡ εργασία εἶναι τροφή τῆς ψυχῆς.

- Καλλίτερον εἶναι τὸ παράδειγμα παρά τὰ λόγια.

- Τὸ χέρι τοῦ πτωχοῦ εἶναι τὸ πουργί τοῦ Θεοῦ.

Λαϊκὲς Κυπριακὲς παροιμίαι (Λ. Κυριακίδης, Λευκωσία 1916)

Όταν απέθνησκε κάποιος διάσημος γιατρός, είτε στους θλιμμένους γύρω του φίλους: Μην λυπάστε τόσο πολύ για το θάνατό μου, γιατί αφήνω πίσω μου τους καλλίτερους γιατρούς, οι οποίοι μάλλον θα πεθάνουν ποτέ: «Το νερό, τον αέρα και τον ήλιο»

(Από το περιοδικό *Νέος Κόσμος*, Ιούλιος 1943)

*

Μη ποτέ λησμονείς τους λόγους αυτούς: Έξείνος που επιφέρει συμφορά εις τον πλησίον βλάπτει τον εαυτόν του. Έξείνος που βοηθά τον πλησίον βοηθά τον εαυτόν του.

Α. ΤΟΛΣΤΟΙ! (Αι νίκαι ιδέαι, Αθήναι 1924 σελ. 15)

Η αληθινή αγάπη είναι ζωή και δύναμη. Η τροφή δεν δίνει τόση ακμή και δύναμη όση δίδει η αγάπη.

ΠΑΛΤΩΝΑ ΔΡΑΚΟΥΑΗ (Στοιχεία Βιονομίας, Σ')

*

Είναι ευκολότερο να γράφεις δέκα τόμους φιλοσοφία, παρά να κάνεις μία από τις αρχές της πράξης.

ΛΕΟΝΤΑ ΤΟΛΣΤΟΙ!

*

Φήμη, φήμη, άπειρους πια ανθρώπους, που δεν έχουν καμιά αξία, πολύ τη ζωή τους επαίνεσες.

(ΕΥΡΥΠΙΔΗ Ανδρομάχη, 329 - 330)

(Ω δόξα, δόξα μυρίοις δι βροτών
οιδέν γγάωσι βίοτον ώγκωσας μέγαν.)

Μουσωνίου, περί ασκήσεως

Η αρετή δεν είναι μόνο μια θεωρητική γνώση, αλλά και πρακτική, όπως ακριβώς είναι κι η ιατρική και η μουσική. Όπως ακριβώς ο γιατρός κι ο μουσικός είναι ανάγκη όχι μόνο να εκμάθει το θεωρητικό μέρος της τέχνης του καθένιας, αλλά να ασκηθεί και στην πρακτική εφαρμογή της θεωρίας, έτσι κι αυτός που επιθυμεί να γίνει ενάρετος είναι ανάγκη όχι μόνο να μάθει καλά τα μαθήματα που τον οδηγούν προς την αρετή, αλλά και να ασκείται στην πράξη σύμφωνα με το πνεύμα τους και μάλιστα ακούραστα και με ζήλο...

Πώς είναι δυνατό να γίνει κανείς δίκαιος, που έμαθε βέβαια ότι πρέπει ν' αγαπάει το δίκαιο, αλλά δεν έχει ασκηθεί εμπράκτως ν' αποφεύγει την πλεονεξία; Και πώς θ' αποκτήσουμε ανδρεία, όταν έχουμε κατανοήσει απλώς, ότι δεν είναι φοβερά αυτά που στους πολλούς φαίνονται φοβερά, αλλά δεν έχουμε ασκηθεί μεθοδικά να είμεθα άφοβοι μπροστά σ' αυτά; Και πώς θα έχουμε φρόνηση, όταν γνωρίζουμε βέβαια ποια είναι τα πραγματικά αγαθά και κακά, αλλά δεν είμαστε γυμνασμένοι να καταφρονούμε αυτά που φαίνονται μόνο ότι είναι αγαθά, ενώ στην πραγματικότητα δεν είναι;

Γι' αυτό πρέπει κοντά στη γνώση όλων των μαθημάτων που σχετίζονται με κάθε αρετή, ν' ακολουθεί οπωσδήποτε και η άσκηση.

(Ανθολόγιο Στοβαίου ΚΘ, 78. Μεταφρ. Ελλην. εκδοτ. οργανισμός).

Ο Αριστοτέλης περί ασκήσεως

Τις αρετές τις αποκτούμε, αφού ενεργήσουμε πρωτύτερα. Εάν γάνουμε δίκαιες πράξεις, δίκαιοι γινόμαστε, εάν πράξεις λογικές, γινόμαστε σώφρονες, εάν πράξεις γενναίες, ανδρείοι.

(Ηθικά Νικομάχεια ΙΙ03 α, β)

*

Η άσκηση πρέπει να διαρκέσει πολύ καιρό. Στο τέλος γίνεται δεύτερη φύση.

(Ηθικά Νικομ. ΙΙ52α)

Η ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ

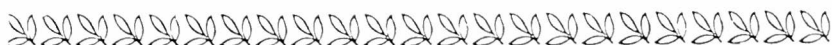
ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ ΒΑΡΘΟΛΑΜΑΙΟΥ

Ζώμεν εις καιρούς δυσκόλους, κατά τους οποίους κυριαρχεί σπασρότισις των πνευμάτων άνευ διακρίσεως. Εν μελανόν σημείον είναι μεταξύ άλλων η αντιπατική σπάσις έναντι της γυναικός, εντός και εκτός της Εκκλησίας. Η εκκοσμικευμένη κοινωνία απονέμει εις το γυναικείον φύλον χειραφέτησιν και αυτονόμησιν έναντι του ανδρικού, επικυρούσα μίαν διεκδικητικήν και ανταγωνιστικήν σχέση μεταξύ των δύο φύλων, επιτείνουσα ούτω την μεταξύ αυτών αντιπαλότητα και επανξάνουσα την έριδα του ενός μορίου της ανθρωπίνης φύσεως κατά του ετέρου εξ αυτών. Εξ της ετέρας πάλιν πλευράς, αι ποικίλαι θρησκευτικά παραδόσεις υποτιμούν το γυναικείον φύλον, ταυτίζουν το θήλυ προς την αμαρτίαν και επιτείνουν την επικυριαρχίαν του άρρενος εις βάρος του θήλεος.

Πέραν των δύο τούτων ακροτήτων ισταμένη η ορθόδοξος παράδοση καταδικάζει αμφοτέρας τας προαναφερθείσας σπάσεις, τόσο της εκκοσμικευμένης χειραφετήσεως, όσον και της θρησκευτικής υποτιμήσεως του γυναικείου φύλου. Ορμώμενοι εκ της βιβλικής ρήσεως, καθ' ήν «εποίησεν ο Θεός τον άνθρωπον, κατ' εικόνα Θεού εποίησεν αυτόν, άρσεν και θήλυ εποίησεν αυτούς» (Γεν. 1, 27) και επόμενοι τοις αγίοις πατέρας εν οίς Γρηγόριος ο Θεολόγος, έλεγεν ότι «άνδρες ήσαν οι νομοθετούντες, δια τούτο και κατά γυναικών η νομοθεσία... Εις ποιητής ανδρός και γυναικός, εις χους αμφοτέροι, εικών μία, νόμος εις, θάνατος εις, ανάστασις μία. Ομοίως εξ ανδρός και γυναικός γεγόναμεν», κηρύττομεν την ενότητα των δύο φύλων, άνευ επιπλάστου ή βεβιασμένης εξομοιώσεως αυτών κατά τα εκκοσμικευμένα πρότυπα και άνευ ουδεμιάς απανθρώπου τε και αντιθέου ιεραρχήσεως του ενός εις βάρος του άλλου...

Η μία ενιαία και αδιαίρετος ανθρωπίνη φύσις υψίσταται εις δύο υποστάσεις, εις δύο φύλα, εις το άρρεν και εις το θήλυ...

(Από την ομιλία του εις την μονή Έναγγελισμού, μητρος ηρατημένην στην Πάτμο την 18η Οκτωβρίου 1994).

ΕΥΓΟΝΙΑ - Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΟΓΕΝΝΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

*Από το βιβλίο «Παραγγελία περί υγείας και μακροβιότητας,
Γρηγορίου Καλλιρόη, Ιατρού, Βενετία, 1829.*

Σελίδες 3 - 10: Περί συλλήψεως και κυοφορίας

Τρεις είναι οι πιο ουσιαστικές παράγοντες, οι οποίοι ασκούν καθοριστική επίδραση στη σύλληψη και την κυοφορία. Αυτοί είναι οι εξής: η ευρωσπία και η υγεία των γονέων, η καλή κατάσταση στην οποία βρίσκονται εκείνο το διάστημα και η ανενόχλητη παραμονή του εμβρίου μέσα στη μήτρα, έως τον καθορισμένο χρόνο της γέννησής του.

Χωρίς αμφιβολία, πολλά από τα πάθη των γονέων κληρονομούνται στα παιδιά (...) Αυτά, όχι μόνο ως προς τη μορφή και το σαρκικό υφάσμα, αλλά και ως προς τις αδυναμίες και τα ηθικά ελαττώματα, πολλές φορές παίρνουν τον τύπο και γεννιούνται «όμοια» με τους γονείς τους(...) Κατά παρόμοιο τρόπο, φυσικά και ηθικά προτερήματα μεταβαίνουν και στα παιδιά (...) Η διάθεση στην οποία βρίσκονται οι γονείς τον καιρό της συνουσίας, συνεισφέρει πολύ και στη φυσική και την ηθική κατάσταση των παιδιών. Στη διάρκεια αυτής της στιγμής κινείται η πρώτη του ύπαρξη, του μεταδίδεται η ζωτική δύναμη (...)

Πολλοί παρατήρησαν και σημείωσαν διάφορα παραδείγματα, για παιδιά που είχαν συλληφθεί στη διάρκεια μέθης και γεννήθηκαν μεν ιγυή, έμειναν, όμως, ευαίσθητα και ανόητα σ' όλη τους τη ζωή ή άτακτα και ανόηδη (...) Επιπλέον, δεν πρέπει άραγε να υποθέσουμε, πως το παιδί που συνελήφθη σε εποχή, που οι γονείς, για πολλούς λόγους δε βρίσκονταν σε καλή κατάσταση ή ταράσσονταν από κάποια αταξία του νευρικού τους συστήματος ή η σωματική και ψυχική τους διάθεση δε βρισκόταν σε ανάλογο βαθμό, δεν πρέπει, λέω να υποθέσουμε ότι το βρέφος αυτό θα λάβει τότε παρόμοιες αρχές και θα ρέπει στις ίδιες διαταραχές; Πόσο ωφέλιμο θα ήταν αν στο ανθρώπινο, ήταν προσδιορισμένος ο καιρός της τεκνοποίησης, στον οποίο όλες οι δυνάμεις και ψυχικές και σωματικές συγκεντρωμένες μαζί, - ο θερμός και ειλικρινής έρωτας, ο ήσυχος και άτακτος νους, που θα ήταν απομακρυσμένος από τις φροντίδες - τους

προσκαλούνταν σ' αυτό το ιερό έργο! (...)

Ο πατέρας φαίνεται να είναι η πρώτη πηγή, από την οποία το βρέφος δέχεται τη ζωτική δύναμη. Κατά γενική ομολογία, όμως, τα επακόλουθα προέρχονται όλα μόνο από τη μητέρα. Αυτή είναι η γη από την οποία τρέφεται και μέσα στην οποία σχηματίζεται όμοια μ' αυτήν και μέσω αυτής δημιουργούνται τα δικά του όργανα του σώματος· γι' αυτό και είναι φυσικό να δέχεται και τα χαρακτηριστικά εκείνης, από το αίμα και τη σάρκα της οποίας έλαβε σύνθεση. Το παιδί πολλές φορές γεννιέται με τέτοιο χαρακτήρα, τον οποίο η μητέρα είχε στον καιρό της εγκυμοσύνης της. Γίνεται ανοιχτόκαρδο και χαρούμενο, αν αυτή ήταν εύθυμη και έδινε τη χαρά και αντίθετα, σιωπηλό και μελαγχολικό, εάν η μητέρα ήταν βυθισμένη σε λύπη και ανησυχία¹. Γι' αυτό το λόγο και χρειάζεται στο καιρό της εγκυμοσύνης της να έχει κλίση στα καλά, να χαλιναγωγεί τα πάθη της, να έχει εγκράτεια (...)

Η υγεία και ευρωστία των παιδιών δεν πηγάζει τόσο από τον πατέρα, όσο από τη μητέρα. Γι' αυτό το λόγο, στον καιρό της εγκυμοσύνης πρέπει να προφυλάσσεται και να προσέχει σε όλα (...) Παλιότερα η εγκυμονούσα θεωρείτο πρόσωπο ιερό και εναντίον της δεν μπορούσε κανείς να σκήσει βία και ακόμα και η παραμικρή κακομεταχείριση από την πλευρά του άνδρα της ή οποιουδήποτε άλλου ανθρώπου, τιμωρείτο αυστηρά (...) Σήμερα τα ήθη διαφέρουν και στη φυσική και την ηθική ζωή (...)

Οι γυναίκες με τις καταχρήσεις στις ηδονές και σε πολλά άλλα πράγματα εκ μέρους των πλουσίων και οι πολλές ταλαιπωρίες αλλά και οι υπερβολικές κακοπάθειες από μέρους των πτωχών γυναικών, υποβάλλουν το σώμα τους σε διάφορες επιβλαβείς μεταβολές και επιφέρουν με τη σειρά τους στενοχώρια, βλάβη και κίνδυνο και στους εαυτούς τους και στο βρέφος τον καιρό της εγκυμοσύνης (...) Πόσες γυναίκες για να εκπληρώσουν τις παράλογες επιθυμίες και λαιμαργίες τους, δε θρηνάζουν τον καρπό, τον οποίο έχουν στην κοιλιά τους! Και πόσες δεν είναι ικανές να αποφύγουν μία ευχαρίστηση, η οποία ενδέχεται να τις βλάψει! (...)

Οι άνδρες, κατά παρόμοιο τρόπο, πρέπει να θεωρούν τις εγκύους γυναίκες σαν ένα άσπλο, μέσα στο οποίο προέρχεται αλλά και μέσα στο οποίο διαμορφώνεται ο άνθρωπος. Χρειάζεται, επίσης, να δείχνουν όλη τους την προσοχή και την φροντίδα, ώστε να μην τις βλάψουν στο παραμικρό.

1. Ένας βασιλιάς της Αγγλίας έτρεμε κάθε φορά που έβλεπε γυμνό σπαθί, γιατί η μητέρα του στο καιρό της εγκυμοσύνης της τρόμαξε βλέποντας να φονεύεται μπροστά της, ο μουσικός Δαβίδ Ρίτσος. Η αγνησιά του Πάπα Νικολάου Γ' Ορσίνη, γέννησε αγόρι με τριχές αρχούδας, διότι σε πολλά μέρη του σπιτιού έβλεπε το ζώο αυτό ζωγραφισμένο, ως σύμβολο αυτής της οικογένειας. Κοντά στην Πίσσα, στο χωριό Ρόκκο, γεννήθηκε μια κόρη με τριχές στο δέρμα της, γιατί η μητέρα της είχε πάντα μπροστά στα μάτια της την εικόνα του Αγίου Ιωάννου του Προδρόμου. Γι' αυτό, οι παλιοί είχαν τη συνήθεια να έχουν στα σπίτια τους ωραίες ζωγραφιές.

(Το κείμενο έχει αποδοθεί στη νεοελληνική της εποχής μας)

Ο Πυθαγόρας και ο Πλάτων υπήρξαν και εδώ πρωτοπόροι

Θεωρούσαν (οι Πυθαγόρειοι) ότι εκείνοι που τεκνοποιούν, πρέπει να λαβαίνουν μεγάλη πρόνοια για τους μελλοντικούς απογόνους. Η πρώτη και η πιο σημαντική πρόνοια είναι να προσέρχονται προς την τεκνοποιία, έχοντας προηγουμένως ζήσει και εξακολούθώντας να ζουν με σωφροσύνη και τηρώντας τους κανόνες της υγείας, καθώς επίσης και αποφεύγοντας την υπερβολική τροφή, τις κακές έξεις και τη μέθη. Γιατί πίστευαν ότι από μια ιδιοσυγκρασία φαύλη, δυσαρμονική και ταραγμένη, τα σπέρματα γίνονται άθλια.

LAMBALXΟΥ (Πυθαγορικός βίος, 211)

*

Ο άνθρωπος πρέπει σ' όλο του το βίο, κυρίως όμως κατά τον χρόνο της αναπαραγωγής, να προσέχει και να μην πράττει τίποτε το νοσηρό, το άδικο ή το βίαιο, ούτε και στο ελάχιστο, διότι, γιατί' ανάγκην, όλα αυτά εισχωρούν και αποτυπώνονται στις ψυχές και τα σώματα των εμβρύων, ώστε να γεννιούνται παιδιά από κάθε άποψη μηδαμνά. Ιδιαίτερα μάλιστα, εκείνη την ημέρα ή τη νύχτα (της σολήψεως) πρέπει ν' απέχει απ' όλα αυτά. Η αρχή της Ζωής είναι θεμελιώδους σημασίας (...)

Πρέπει να προσέχει κανείς ιδιαίτερα τις γυναίκες στη διάρκεια της εγκυμοσύνης τους, ώστε η εγκυμονούσα να μη διαβιεί ούτε με πολλές ηδονές, ούτε με πάθη, ούτε με λύπες, αλλά να ζει κατά το χρόνο αυτό, τιμώντας τον, με χαρά με πρωτότητα και με καλή ψυχική διάθεση.

ΠΛΑΤΩΝΑ (Νόμοι, 775 D - E, 792 E)

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΜΥΗΣΗΣ

Διηγούνται ότι ένας Δάσκαλος είχε ένα μαθητή που επιθυμούσε να μάθω το πρώτο μάθημα της Μύησης. Ο Δάσκαλος του λέει: «Πήγαινε σ' ένα νεκροταφείο και βρήσε τους νεκρούς: πες τους ότι είναι βλάκες, κακοί κ.τ.λ. και μετά έλα να μου πεις τι σου απάντησαν». Ο μαθητής πήγε στο νεκροταφείο και έβρισε τους νεκρούς, όμως αυτοί δεν απαντούσαν. Ξαναπήγε λοιπόν πίσω στο Δάσκαλό του και του λέει ότι οι πεθαμένοι δεν απάντησαν. «Ίσως, λέει, ο Δάσκαλος, δεν έμαθες πώς να τους κάνεις να σ' ακούσουν... Ξαναγύρνα σ' αυτούς, αλλά, αυτή τη φορά, θα τους πεις το αντίθετο. Κολάκεψέ τους, και κάνε τους φιλοφρονήσεις!» Ο μαθητής ξαναγύρισε στο νεκροταφείο, αλλά ακόμα και στους μεγαλύτερους επαίνους, οι πεθαμένοι έμειναν άφωνοι. «Δε μου απάντησαν ακόμα τίποτα», λέει ο μαθητής όταν γύρισε. «Πολύ καλά, απάντησε ο Δάσκαλος, τώρα κατάλαβες το πρώτο μάθημα της Μύησης: Όταν σε βρίζουν, να σωπαίνεις, και όταν σε κολακεύουν, να σωπαίνεις πάλι... Να είσαι σαν τους πεθαμένους, να μένεις (στις περιπτώσεις αυτές) κοιφός και βουβός». Να ένα μεγάλο μάθημα.

Όμοιαμ Αιβανχόφ (Απαντα, Τόμος Ι, σελ. 171)

Τα Ιδανικά που με φώτιζαν στο δρόμο μου και που συνεχώς μου έδιναν καινοτομικό θάρρος για να αντιμετωπίζω χαρούμενα τη ζωή, ήταν η Αλήθεια, η Καλοσύνη και η Ομορφιά... Οι συνηθισμένες επιδιώξεις των ανθρώπων - ιδιοκτησία, εξωτερικές επιτυχίες, πολυτέλεια - μου φαινόταν πάντα εντελείς.

ΑΛΒΕΡΤΟΣ ΣΒΑΪΤΣΕΡ

Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ

Να δέχεσαι να είσαι φτωχός και δίκαιος, παρά πλούσιος και άδικο-
ζος.

ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ (Προς Δημόνικο, 38)

Διατήρησε τον εαυτό σου απλό, αγαθό, αζέραιο, λιτό, αξιοπρεπή,
δίκαιο, θεοσεβή, επιεική, στοργικό και δραστήριο στην εκτέλεση
των καθηκόντων σου.

ΜΑΡΚΟΥ ΛΥΡΗΛΙΟΥ (τα εις Εαυτόν, ΣΤ, λ)

Απ' όσα σου έδωσε ο Θεός, απ' αυτά δώσε σ' εκείνους που έχουν
ανάγκη.

ΦΩΚΥΛΙΔΗΣ (Γνώμαι, 83, Diel)

Να θεωρείς μεγάλη μόρφωση εκείνη που θα σου δώσει την ικανότη-
τα να υποχρέεις την αμορφωσιά.

ΠΥΘΑΓΟΡΑ (Ανθολ., Στοβαίου, ΙΘ,8)

Μη βγάλεις απόφαση για κανένα, αν δεν ακούσεις τον λόγο και τον
δυό πλευρών.

ΦΩΚΥΛΙΔΗΣ (Γνώμαι, 87)

Μπροστά στο δίκαιο να μη βάζεις σ' ανώτερη μοίρα, ούτε τα παιδιά
σου, ούτε τη ζωή σου, ούτε τίποτε άλλο.

ΠΛΑΤΩΝΑΣ (Κρίτων, 54 Β)

Μην γίνεις τίποτα το υπερβολικό (Μηδέν άγαν)

ΧΙΛΩΝΑΣ (Διογ. Λαερτίου, Βίος Φιλόσ. Ι, 41)

Ένα από τα τρία αποσθνήματα που είχαν γραφεί στη μετόπη του ναού του
Απόλλωνα στους Δελφούς. Τα άλλα δύο ήσαν: Το γνωστό «Γνώθι σαυτόν» και το
δεύτερο, «Έγρη, πάρα δ' άτα», δηλαδή, Δώσε ιγρήνηση και η βλάβη, η ζημία
είναι πλησίον).

Να πηγαίνεις στους φίλους σου πιο γρήγορα όταν δυστυχούν, παρά
όταν ευτυγχούν.

ΧΙΛΩΝΑΣ (Διογ. Λαερτίου, Βίος Φιλοσόφων, Ι, 70)

Καθήκον - Χρέος

Καθήκον είναι, εκείνο που οφείλουμε στην ανθρωπότητα, στους συντρόφους μας, τους γείτονες, την οικογένειά μας, και πιο ιδιαίτερα, ό,τι οφείλουμε σ' όλους όσους είναι πιο φτωχοί και πιο δυστυχισμένοι από μας. Αν δεν πληρώσουμε την οφειλή μας σ' αυτή τη ζωή, τότε στην επόμενη ενσάρκωση θα βρεθούμε ηθικά καταρρεακωμένοι και πνευματικά χρεωμένοι.

Ε.Π. Μπλαβάτσκυ (Το κλειδί της Θεοσοφίας, σελ. 247)

Η ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Η διάταξη της ψυχής είναι η εξής: Το ένα μέρος αυτής είναι ο λογισμός, το άλλο είναι το συναίσθημα και το άλλο η επιθυμία... Όταν αυτά τα τρία στοιχεία ενωθούν σ' ένα, μ' ένα αρμονικό συνταίριασμα, τότε προβάλλει η αρετή κι η συμφωνία στην ψυχή. Όταν όμως στασιάζουν μεταξύ τους και αποσπάζει το ένα από το άλλο, τότε προβάλλει η κακία και η δυσαρμονία στην ψυχή... Όταν το επιθυμητικό μέρος της ψυχής υποτάσσεται στο λογικό, γίνεται η δικαιοσύνη... Είναι η δικαιοσύνη ένα είδος σύστημα που συνταριάζει αρμονικά τα μέρη της ψυχής· η τέλεια και πανυπέρτατη αρετή. Γιατί όλα τα αγαθά της ψυχής περιζλεύονται σ' αυτήν και χωρίς αυτήν δεν υπάρχουν. Γι' αυτό η δικαιοσύνη έχει μεγάλη δύναμη κι ανάμεσα στους θεούς κι ανάμεσα στους ανθρώπους.

Αυτή η αρετή συνέχει την αρμονία του σύμπαντος και την κοινωνία των θεών και των ανθρώπων. Κι ονομάζεται **Θέμις** στους σεραινούς θεούς, **δίκη** στους θεούς του κάτω κόσμου και **νόμος** στους ανθρώπους. Ολ' αυτά είναι συμβολικές αποδείξεις ότι η δικαιοσύνη είναι ανέκαθεν η πανυπέρτατη αρετή.

ΘΕΑΓΓΗ (Πυθαγορείου, Ανθολ. Στοβαίου, Α, 67, Μετάφρ. «Βιβλιοθήκη των Ελλήνων»).

ΤΑ ΑΡΧΕΤΥΠΑ

της Ασπασίας Παπαδομιχαλάκη

Ο κόσμος του αισθητού είναι ένα πλήθος συγκεκριμένων μορφών στο σύνολο των οποίων υπάρχει μία κοινή ρίζα, που λέγεται αρχέτυπο. Αυτό είναι το θεϊκό μοντέλο πάνω στο οποίο και σύμφωνα με το οποίο διαμορφώνεται η ατομική ζωή, όταν εκφέρεται στο πεδίο της εκδήλωσης. Το θεϊκό μοντέλο είναι το Αρχέτυπο του Κόσμου. Η ετιμολογική του σύνθεση από το άρχω και τύπος, δηλώνει αυτό που παρουσιάζεται για πρώτη φορά στο χώρο, βρίσκεται στην κορυφή του, για τούτο και κυβερνά. Το Αρχέτυπο είναι η πρώτη εκφορά της Σκέψης του Δημιουργού πάνω στον αιθέρα του Χώρου. Λέγεται επίσης Ιδέα, Θεία Σκέψη και Μονάδα Ζωής. Η Μονάδα της Ζωής είναι η συνισταμένη του Λογοϊκού Τρισυπόστατου που μεταφέρει τα κατηγορήματά Του και τα τυπώνει πάνω στον αιθέρα του Χώρου. Στη Μυστική Δοξασία αναφέρεται επίσης ως η Θεία Πνοή που εκπνέεται από τη Λογοϊκή Συνείδηση και θέτει σε κίνηση την ουσία του διαστήματος, θεσπίζει τους Νόμους και τις Αξίες της Ζωής και κτίζει τον Κόσμο, η συντήρηση του οποίου είναι ισόχρονη με την εκπνοή Της.

Τα Τρία Κατηγορήματα του Λόγου που είναι η Δύναμη, η Αρετή και η Σοφία ή η Θέληση, η Αγάπη και η Ενεργός Νοημοσύνη, όταν καταγράφονται από τη Θεία Πνοή πάνω στον αιθέρα και τον διαπερνούν, εμφανίζουν τη Μονάδα της Εκδηλωμένης Ζωής από την οποία απορρέουν οι νόμοι, οι αρετές, οι αρχές και οι ποιότητες της δημιουργίας. Η Μονάδα της Ζωής καταγράφοντας το Αρχέτυπο στην κορυφή του προδιαγραφόμενου Κόσμου, προκαθορίζει τη δημιουργική διαδικασία και προοιθμίζει τη λειτουργία των εμφανιζόμενων μελλοντικά δυνάμεων. Λέγεται δε Ιδέα επειδή εμπεριέχει το Σχέδιο του Υψίστου Νοu και ως Κοσμικό Νοούμενo πρόκειται να εκδηλώσει το σύνολο των νοημόνων λειτουργιών στο σύμπαν. Η Ιδέα ή η Μονάδα της Ζωής αποτελεί το τέταρτο σκέλος του Παντός, εφόσον προβάλλει από την τριάδα και την εκπροσωπεί στον χωροχρόνο. Έτσι εμφανίζεται το τέσσερα να γίνεται ο αριθμός της Ύλης και της Αντικειμενιζότητας, ενώ το τρία να είναι ο αριθμός της Συνείδησης και της Υποκειμενιζότητας. Με βάση τον αριθμό τέσσερα που εμφανίζει η Ιδέα στον χώρο, διαρθρώνεται ο εκδηλωμένος κόσμος πάνω σε μία τετραπλότητα η οποία παρουσιάζει τις τέσσε-

ρις σφαίρες της Συνείδησης, της Ζωής και της Μορφής. Η πρώτη σφαίρα της τετραπλότητας είναι η αρχετυπική και στον αιθέρα της εμφανίζεται η πρώτη όψη της Ζωής που είναι το Πνεύμα. Η δεύτερη σφαίρα είναι η δημιουργική και στον αιθέρα της εμφανίζεται η δεύτερη όψη που είναι η Ψυχή. Στην τρίτη σφαίρα που είναι η μορφοποιητική αναδιπλώνεται η Ιδέα δηλαδή ο Νους και σχηματοποιεί πάνω στην αντικειμενικότητα την ατομική πνευματοψυχική ζωή, ενώ στην τέταρτη σφαίρα που είναι η συγκεκριμένη μορφική ή η φυσική αναδιπλώνεται όλη η προηγούμενη διαδικασία και εμφανίζεται η φύση και ο άνθρωπος. Σε κάθε σφαίρα εμφανίζεται η Ιδέα που εμψυχώνει με τις αυτοφυσείς αρχετυπικές της προδιαγραφές τη δημιουργία, την οργάνωση και τη λειτουργία της νεοοπτασσύμενης Ζωής. Επιπλέον η κάθε σφαίρα διαρθρώνεται σε μία ακόμη τετραπλή διαβάθμιση μέσω της οποίας η Ιδέα διαμορφώνεται αρχετυπικά, δημιουργικά, μορφοποιητικά και μορφικά παρουσιάζοντας έτσι μία επιπλέον τετραπλότητα ειδών, τύπων και ποιότητων. Στη σφαίρα που εμφανίζεται η ανθρωποψυχή, υπάρχουν δύο τετραπλότητες. Η μία είναι της ψυχικής ατομικότητας και η άλλη της προσωπικότητας. Έτσι η Ιδέα που εμφανίζεται στον χώρο της ψυχής παίρνει τα εξής σχήματα:

αρχετυπικό	το Αγαθόν	η Ιδέα της Ψυχής
δημιουργικό	Μέτρο-Κάλλος-Αλήθεια	Μήτρες-Ιδέες
μορφοποιητικό	Αρχέτυπα (Έννοιες και γεωμ. σχήματα)	Αρετές
μορφικό	ιερά σύμβολα	η Ιδέα παίρνει το Σχήμα της Σκέψης

Όταν η Ιδέα εμφανίζεται στο χώρο της προσωπικότητας, παίρνει ανάλογα με την ποιότητα του αιθέρα σχήματα και παρουσιάζονται οι εξής διαφοροποιήσεις:

Προσωπικότητα

αρχετυπικό	σύμβολο	η Ιδέα παίρνει το σχήμα της ανθρώπινης σκέψης
δημιουργικό	ιδανικά ηθικές αξίες	σκεπτομορφή
μορφοποιητικό	συναίσθημα	εικόνα
μορφικό	πράξη	αντικείμενο

Για τον Πλάτωνα ο κόσμος είναι Ιδέα, ψυχή, ύλη και φύση. Θεωρεί επίσης τον κόσμο του αισθητού απόρροια του Ιδεατού και δέχεται ότι οι Ιδέες είναι ανυπόστατες και μοναδικές. Αιτία της γένεσης, της ζωής και του θανάτου, της σκέψης, της επιθυμίας και της πράξης είναι μόνον η Ιδέα, με τη συμμετοχή της οποίας τα αισθητά πράγματα και γίνονται και φαίνονται. Οι Ιδέες είναι τα γεννήματα του Αγαθού και ως τέτοιες μετέχουν και βρίσκονται σε όλα τα όντα και τα πράγματα του αισθητού. Με αυτό το σκεπτικό η ενυπάρχουσα στα πράγματα και στα όντα, Ιδέα, είναι δυνατό να προσεγγιστεί ή να ανακαλυφθεί και αυτή τη δυνατότητα ο Πλάτωνας την ονόμασε διαλεκτική, ενώ σήμερα η ίδια μέθοδος προσέγγισης της Ιδέας ονομάζεται διαλογισμός. Στον εκδηλωμένο κόσμο η Ιδέα είναι η Αιτία που δημιουργεί αλλά και προδιαγράφει με την παρουσία της ένα Σκοπό που είναι η εξέλιξη της ατομικής ζωής. Αυτό προδιαγράφει έναν επιπλέον σκοπό στην εξελικτική διαδικασία ο οποίος εκφέρεται από τη δημιουργημένη Ζωή με δύο τρόπους: α) με το να αναπτύσσει την Ιδέα παντού και πάντοτε σε όλα τα σημεία του αιθέρα, ώστε να δίνει την ευκαιρία στην ουσία του χώρου να εξελισσεται και β) με το να επιβάλλει την αποκάλυψη της Ιδέας στον χώρο μέσω της αυτόβουλης προσπάθειας της ατομικής συνείδησης και ζωής ώστε να απεγκλωβίζεται από τα περιζυγίσματα των διαφοροποιήσεών της.

Για χάρη του Σκοπού της Εξέλιξης, το Θείο Πρόγραμμα επικυβερνεί την προσέγγιση της Ιδέας και τη σταθερή ανατίπωσή της στον αιθέρα με διαδικασίες που προκύπτουν από τη θεοπισμένη Νομοτέλεια. Όσον αφορά στην ασυνείδητη όψη της ατομικής ζωής, την αναγκάζει να αντιληφθεί την Ιδέα δηλαδή την Αρετή και να την εφαρμόσει μέσω των νόμων του Κάρμα και της Μετενσάρκωσης. Ο μη συνειδητοποιημένος άνθρωπος μαθαίνει ανταμοιβόμενος ή τιμωρούμενος για τις καλές ή κακές πράξεις του και το μάθημα επαναλαμβάνεται έως ότου το άτομο αντιληφθεί τον τρόπο που πρέπει να δρα, ώστε να εμφανίζει στον χώρο τις αξίες του Θεού. Παράλληλα το Θείο Σχέδιο επιδιώκοντας μία ταχύρυθμη εξέλιξη της ατομικής ζωής, εμφανίζει και χρησιμοποιεί τρόπους που επιταχύνουν τη συνειδητοποίηση των ψυχικών αρετών. Ο μύθος, η τελετουργία, η μύηση και ο διαλογισμός αποτελούν μεθόδους που ενεργοποιούν την ψυχική μνήμη και αρετή, επειδή χρησιμοποιούν ιερά σύμβολα και αρχετυπικές αξίες που φέρνουν την ανθρώπινη προσωπικότητα πιο κοντά στο ψυχικό της επίπεδο. Οι αρετές της ψυχής γίνονται τα

Πρότυπα πάνω στα οποία διασκέπτεται η προσωπικότητα και σύμφωνα με τα οποία οφείλει να ζει και να συμπεριφέρεται στον κόσμο του αισθητού. Αυτά τα Αρχέτυπα σχηματοποιούν τον άξονα της ενεργού πλέον ατομικής συνείδησης και μέσω αυτού του ηθικού άξονα, η ανθρώπινη προσωπικότητα εξηγνίζεται, φωτίζεται και συντονίζεται με την ατομική της ψυχή.

Οι αξίες της ψυχής είναι θέσει και φύσει διαφορετικές από τις αξίες της προσωπικότητας, γι' αυτόν τον λόγο οι αρετές τονίσθηκαν ιδιαίτερα από τις θρησκείες και τις μύσες και διαχωρίσθηκαν από τις ποιότητες της κατώτερης ανθρώπινης φύσης. Ενώ η Ιδέα είναι δύναμη, σοφία και αγνότητα, όταν διεισδύει στους ρυθμούς της διαφοροποίησης και περιτυλίγεται απ' αυτούς, εμφανίζεται με τους ρυθμούς και τις ποιότητες των αλλαγών. Έτσι εμφανίζονται κόσμοι διαφορετικοί μεταξύ τους, αξίες και ποιότητες διαφορετικές και μία ποικιλία αντίληψης και συμπεριφοράς που χρωματίζεται από το προσωπικό ποιόν του κάθε ατόμου. Για την εξισορρόπηση αυτής της πολυχρωμίας της ζωής προς την αρχέτυπη αγνότητα της Μίας Ζωής, είναι απαραίτητο να αζούγεται η φωνή της Συνείδησης και οι αποχρώσεις της που λέγονται αρετές. Οι αρετές στον χώρο της προσωπικότητας μεταβάλλονται σε ηθικές αξίες και ιδανικά και είναι αυτά που μεταλλάσσουν την κατώτερη φύση του ανθρώπου και την εξειργνίζουν. Μόνον που αυτές οι αξίες, επειδή παραιοποιούνται από τα ανθρώπινα μέτρα, θα πρέπει συνεχώς να αναπροσαρμόζονται προς τις αρχέτυπες αρετές, επειδή αυτές είναι μόνο σταθερές και αναλλοίωτες. Για τον λόγο αυτό, κάθε καινούρια θρησκεία και μεταφυσική φιλοσοφία αναγεώνει τις ηθικές ανθρώπινες αξίες προσθέτοντας και άλλες όψεις και αποχρώσεις ώστε η ανθρωπότητα να καλύπτει αφενός τις ατομικές εξελικτικές της ανάγκες και αφετέρου να πραγματώνονται στο φυσικό πεδίο οι διαφορετικές όψεις της Ιδέας. Στη συνειδητή του προσπάθεια, ο άνθρωπος οφείλει να γνωρίζει τις αξίες της ψυχής και να τις διαχωρίζει από αυτές της προσωπικότητας, επειδή μόνον έτσι είναι σε θέση να κάνει αυτοκριτική και αυτογνωσία. Η ανθρώπινη συνείδηση μπορεί να κινείται ευθύγραμμη προς την ψυχή της και να εμποτίζεται από τις πνοές της, όταν και εφόσον ο συνειδησιακός της άξονας φωτίζεται από τις αρχές της ψυχής. Ο ακόλουθος πίνακας αναφέρεται στις αξίες της ψυχής και στη συνέχεια της προσωπικότητας.

Ψυχή-Αρετές

Αγάπη που είναι θυσία,
ανοχή και κατανόηση

Αλήθεια που είναι
σταθερότητα και συνέπεια

Διάκριση που είναι σοφία
και μέτρο

Ανιδιοτέλεια που είναι
συνλογικότητα

Ελευθερία ή αντάρχεια
που είναι ισορροπία

Προσωπικότητα

Χωριστικότητα που είναι
ανταγωνισμός και βία

Πλάνη που είναι ψέμμα

Άγνοια που είναι
ανοησία, ανισορροπία
και απληστία

Ιδιοτέλεια που είναι
αδικία, αψμία, κλοπή,
αλαζονία, εγωκεντρισμός

Προσκόλληση που είναι
συνήθεια, εξάρτηση,
αδυναμία, φόβος,
ατολμία, ανασφάλεια,
κακία και πόνος

Το άτομο που πορεύεται συνειδητά τον δρόμο της ζωής, μπορεί να διασκέπτεται καθημερινά στα αρχέτυπα της ηθικής και βάσει αυτών να προγραμματίζει τη συμπεριφορά και τις ανάγκες του. Μπορεί επίσης να παρακολουθεί τις σκέψεις του και συγκρίνοντάς τις με τις αρχέτυπες, να συνειδητοποιεί σε ποιο στάδιο εξέλιξης βρίσκεται με το να προσδιορίζει τον αποχρώντα λόγο κάθε πράξης του. Μπορεί επίσης να συνειδητοποιεί το ελάττωμά του και αντι-σταθμίζοντάς το με το προτέρημα που το εξισορροπεί, να καθιστά το προτέρημα εστία του καθημερινού διαλογισμού του και ζήτητρο των καθημερινών του πράξεων. Η αναγνώριση των Αρχετύπων της ψυχής και η εφαρμογή τους στην επίγεια διάσπαση είναι η αφετηρία της ανθρώπινης συνειδητοποίησης. Ο σταθερός προσανατολισμός του ατόμου προς τις ψυχικές αξίες, τον απομακρύνει από τα χαρκτηριστικά της προσωπικότητας που είναι εγωκεντρισμός, αλαζονία και ιδιοτέλεια και του διανοίγει μία ευθυγράμμιση προς τον ανώτερο ψυχικό του κόσμο.

Ο διαλογισμός πάνω στις αρχέτυπες αρετές αποτελεί το αυτοδύναμο του εξισορροπού, καθώς με τη νοητική διαδικασία αναπτύσσο-

νται πυρά που αφενός αποκαθαίρουν τα μαύρα στίγματα της προσωπικότητας και αφετέρου διαφωτίζουν τον ανθρώπινο νου, χαράσσοντας καινούριους αύλακες πάνω στον εγκεφαλικό του φλοιό.

Οι αρχέτυπες αξίες είναι εστίες φωτός και αγνότητας που, τοποθετημένες πάνω στον άξονα της ατομικής συνείδησης, φωτοβολούν και έτσι εξαγνίζουν και ισορροπούν τα στοιχεία της προσωπικότητας. Κάτω απ' αυτές τις προϋποθέσεις η προσωπικότητα σταδιακά ευθυγραμμίζεται μέσω του συνειδησιακού της άξονα προς την ατομική ψυχή της και έτσι διευρύνεται η νοητική της αντίληψη και καλυτερεύει η ποιότητά της.

Η Ιδέα είναι ο φάρος στο φως του οποίου προσανατολίζεται ο χαμένος ναυαγός που προσπαθεί να γλιτώσει από την ομίχλη και την τρικυμία των αισθήσεων. Η Ιδέα είναι το φως που εκπέμπει η Θεία Καρδιά για να ξεσαίνει τα γεννήματά της, είναι η παρηγοριά του ανθρώπου και η σανίδα από την οποία πιάνεται για να αναρριχηθεί προς τον ψυχικό πυρήνα του.

Αφαιρέστε από κάποιον την αγάπη, την καλοσύνη, την επιθυμία να βοηθάει τους ανθρώπους και το πρόσωπό του θα γίνει θαμπό, σκούρο... Όσο έχετε την επιθυμία να φωτίζετε, να διδάσκετε τους ανθρώπους, να τους βοηθάτε, τόσο το φως μέσα σας αυξάνει και ξαπλώνεται μέχρι που να σχηματίσει γύρω σας μια καταπληκτική, ακτινοβόλα και φωτεινή αύρα.

Ομοιασι Αϊβανχόφ (Προς έναν ηλιόκεντρικό πολιτισμό, σελ. 101)

Ο ΕΝΑΣΤΡΟΣ ΟΥΡΑΝΟΣ

Οι συνθήκες ζωής δεν προσφέρονται ιδιαίτερα για να θαυμάζει κανείς τα αστέρια· όμως όταν έχετε την ευκαιρία, σκεφτείτε να αφιερώσετε λίγα λεπτά... Μέσα στη σιωπή της νύχτας, φανταστείτε ότι εγκαταλείπετε τη γη, τις διαμάχες της, τις τραγωδίες της, και ότι γίνεστε ένας πολίτης του ουρανού. Διαλογιστείτε επάνω στην ομορφιά των άστρων, στο μεγαλείο των όντων που τα κατοικούν. Όσο περισσότερο συνεχίζει αυτή σας η άνοδος μέσα στο διάστημα, τόσο πιο πολύ θα αισθάνεστε ν' ανακαλύπτετε την ειρήνη, μια ειρήνη η οποία θα εισχωρήσει σιγά σιγά μέσα σε όλα τα κότταρα του είναι σας...

Σχεφτόμενοι το άπειρο, την αιωνιότητα, αρχίζετε να αισθάνεστε ότι πλανιέστε πάνω απ' όλα, ότι τίποτα δεν μπορεί πια να σας αγγίξει, χαμιά λύπη, χαμιά στενοχώρια, χαμιά απώλεια, επειδή μέσα σας ξυπνάει μια άλλη συνείδηση. Κρίνετε και αισθάνεστε τα πράγματα διαφορετικά. Αυτή η κατάσταση συνείδησης είναι εξείνη των Μυστών και των μεγάλων Διδασκάλων: **είτε τους αδίχησαν, είτε τους εξαπάτησαν, είτε τους έκαναν κακό, τίποτα απ' όλα αυτά δεν μπόρεσε να τους αγγίξει, γιατί είναι υπεράνω αυτών...**

Πρέπει να μάθουμε να μεταχειριζόμαστε όλες τις ευκαιρίες που μας δίνονται για να ξετερνάμε αυτή την τόσο μέτρια ζωή. Και ακριβώς η σιωπή της νύχτας, ο έναςτρος ουρανός μας παρουσιάζουν τις καλύτερες συνθήκες για να ξεχάσουμε λίγο τις ανθρώπινες υποθέσεις και να σκεφτούμε άλλους κόσμους, όπου όντα πιο εξελιγμένα από μας ζουν μέσα στην αρμονία και το μεγαλείο.

Όμορφη Αιβανχόφ (Ο δρόμος της σιωπής)

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΩΝ ΟΝΕΙΡΩΝ

Ένα ενδιαφέρον περιστατικό από το βιβλίο του Καμ. Φλαμαριών «Το Άγνωστο και τα Ψυχικά προβλήματα».

ΑΠΟΔΟΣΗ: ΧΡΙΣΤ. ΚΑΜΑΡΩΤΑΚΗ

Ο Ιατρός Dariey δημοσιεύει στα «Χρονικά των Ψυχικών Επιστημών» τα εξής:

Όταν το φθινόπωρο του 1869 έφυγα από την πατρίδα μου Peryignan για να εξακολουθήσω τις σπουδές μου στο Montfeliier, άφησα τη μητέρα μου και τις αδελφές μου σε άκρα υγεία. Μία εβδομάδα μετά την αναχώρησή μου από τη Peryignan η αδελφή μου Ελένη 18 χρονών, υγιέστατη, προσεβλήθη ξαφνικά από κακοήγη στηθάγχη και σε διάστημα 12 ωρών πέθανε με ασφυκτικά φαινόμενα. Η μητέρα μας, μου τηλεγράφησε κατ' επανάληψη για να παραστώ στην κηδεία, επειδή ήμουν και ο μόνος άνδρας στην οικογένεια, αλλά κατά κακή μοιραία σύμπτωση για την οποία ακόμη υποφέρω, κανένα τηλεγράφημα δεν έφθασε στα χέρια μου εγκαίρως.

Την νύχτα λοιπόν της 23ης Νοεμβρίου μετά τον θάνατο της δυστυχισμένης αδελφής μου, επέστρεψα στο δωμάτιό μου στις 2 τα μεσάνυχτα, γεμάτος ευτυχία από μια νεανική διασκέδαση που μου είχε δώσει εκείνη η ημέρα. Έπεσα στο κρεβάτι μου χαρούμενος και σε πέντε λεπτά με πήρε ο ύπνος. Έλειπα από 2 ώρες, στις 4 ακριβώς το πρωί βλέπω στον ύπνο μου τη μορφή της αδελφής μου, χωρίς γεμάτη αίματα, άψυχη, με μια φωνή διαπεραστική η οποία κτυπούσε στ' αφτιά μου θρηνώδης : «Τί κάνεις Λουδοβίκε μου; Έλα λοιπόν, έλα λοιπόν!» μου έλεγε.

Και μέσα σ' εκείνον τον τρομακτικό ύπνο μου, ανεβαίνω σ' ένα αμάξι, αλλά εστάθη αδύνατον να προχωρήσω παρ' όλες τις υπεράνθρωπες προσπάθειες και τον αγώνα μου να το καταφέρω. Κι' έβλεπα πάντοτε την αδελφή μου χωρίς, γεμάτη αίματα, άψυχη να με καλεί με την ίδια τη θρηνώδη φωνή που βοήζε στ' αφτιά μου: «Τί κάνεις Λουδοβίκε μου; Έλα λοιπόν, έλα λοιπόν!» Ξύπνησα απότομα και μ' έπνιγε το αίμα που είχε ανεβεί στο κεφάλι μου. Ανέπνεα με δυσκολία και ο ιδρώτας είχε περιλούσει το κορμί μου. Το απόγευμα της ίδιας ημέρας η μεγαλύτερη αδελφή μου, ντυμένη στα μαύρα φθάνει στο Montfeliier και μου αναγγέλει τη θλιβερή είδηση.

Πέρασαν 20 χρόνια από τότε και η εντύπωση του ονείρου εκείνου είναι χαραγμένη τόσο ζωηρά στη μνήμη μου».

Το όνειρο αυτό το είδε ο Ιατρός μετά τον θάνατο της αδελφής του η οποία φαίνεται ότι το επροζάλεσε... Για μας, αυτά τα ψυχικά φαινόμενα δεν είναι αμφισβητήσιμα. Έχουμε δε τη γνώμη πως πρέπει ν' αποτελέσει στο μέλλον, ένα καινούργιο κλάδο της επιστήμης.

Σκιάν δροσώδη, φως γλυκύ, μας χορηγεί η φωνή
Αποστρεφόν τους πόθους σου ψευδούς ευδαιμονίας.
Τον Πυθαγόρου την ηχώ αγάπησον επίσης,
Και τίνε μετ' αυτού το οὐς εις θείας μελωδίας.

ΔΑΜΑΡΤΙΝΟΥ (Ποιητικά μελίσαι, Η ζωλάς, μετάφρ. Αγγ. Βλάχου)

Παράκληση

Δείτε τον «ΙΔΙΣΟ» σ' ένα συνανθρώπό σας που έχει πνευματικά ενδιαφέροντα.

Ίσως δε γνωρίζει ότι υπάγχει ένα τέτοιο περιοδικό. Θα τον ωφελήσετε.

Συνστήσατε το περιοδικό μας.

Η ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΣΤΟΧΑΣΜΩΝ

Το πνεύμα εργάζεται διηνεώς, και την εργασίαν του αποτελούν οι στοχασμοί του. Πας στοχασμός είναι ουσία ακτινοβολουμένη υπό του πνεύματος... Η επιστήμη του μέλλοντος θ' αναγνωρίση τον στοχασμόν ως χημικὴν ουσίαν, και το ποιόν αυτού εξαρτάται εκ των στοιχείων τα οποία προσκολλώνται εις αυτόν. Τα στοιχεία της αδημονίας, του άλγους, του μίσους, του φθόνου εκφαιλίζουν την ποιότητα του στοχασμοῦ και εντεύθεν **εκφυλλίζουν τον οργανισμόν και φυσιολογικῶς και φυσιογνωμικῶς. Υγεία και κάλλος ουδέποτε συμβιβάζονται με φαύλους ἢ απαισίους στοχασμούς.**

Εἶναι φανερόν ἄρα πόσον πολύτιμος εἶναι ἡ τέχνη του λησιμονεῖν... Ὁ ἔχων τὴν τέχνην να λησιμονή ἔχει τὴν τέχνην να απομακρύνῃ ἀπὸ τους στοχασμοῦς του τα στοιχεία τα οποία εκφαιλίζουν αὐτοῖς, - απαισιοδοξίαν, σκαϊότηταν, θυμόν, μελαγχολίαν, φθόνον, ραδιουργίαν, μνησικακίαν, σκοπιζότητα, χαρεκακίαν, δυσμένειαν, εἴτε ἐν λόγῳ, εἴτε ἐν δράσει, εἴτε ἐν διανοήσει. Ὅταν κινδυνεύῃς να περιπίτῃς εἰς αὐτά, ζήτηι γαλινιαῶς τα ἀντίθετα, και ἡ ἐλκτική δύναμις τῆς διανοίας σου θα σοι τα φέρῃ. Εἰς τελεσφόρως τρόπος του ζητεῖν τι νοερῶς, εἶναι να βλέπῃς τον εαυτόν σου κατὰ φαντασίαν ἔχοντα ἤδη το ζητούμενον. Ζήτηι κατ' αὐτόν τον τρόπον τὴν αισιοδοξίαν, τὴν γλυκύτητα, τὴν ηρεμίαν, τὴν γηθοσύνην, τὴν εὐδοκίαν, τὴν εὐθύτητα, τὴν μακροθυμίαν, τὴν σιμπάθειαν, τὴν στοργήν. Εἶναι ἀνεξάντλητα τα τιμαλφά ταῦτα στοιχεία.

Ὅσο μείζων ἡ ζήτησις αὐτῶν, τόσο δαυλεστέρα ἡ παροχή των και ἡ παροχή των καθιστά το πνεύμα γίγαντα. Ἡ τέχνη του λησιμονεῖν εἶναι πολύτιμος ἐν τῇ ἐπιδιώξει οἰουδήποτε πράγματος. Πρέπει συχνά να λησιμονῇς το ἐπιδιωκόμενο, το οποίον τοιοιτοτρόπως ἔρχεται προθυμότερον...

Ἡ ποινὴ τῆς παραβάσεως εἶναι σπενότης ὀρίζοντος, μονομανία, ψύχωσης. Εἶναι ἑλλειψις κρίσεως να προσκολλάται τις εἰσαί εἰς μίαν ιδέαν, παρὰφροσύνη δε να θέλῃ πάντας τους ἄλλους ν' ακολουθήσουν τὴν ιδέαν εἰς τὴν οποίαν προσεκολλήθη. Εντεύθεν προκύπτει ἡ ἔχθρα και μισαλλοδοξία.

ΠΛΑΤΩΝΑ ΔΡΑΚΟΥΑΠ (Στοιχεῖα Βιονομίας, Ν)

* Διατηρήσαμε τὴν γλῶσσα του συγγραφέα.

Η ΖΩΗ ΜΑΣ ΕΙΝΑΙ ΣΑΝ ΤΟ ΡΟΛΟ ΤΟΥ ΗΘΟΠΟΙΟΥ

Κάποτε σας έδωσα μια συνηθισμένη παρομοίωση, συγκρίνοντας το Εγώ ή την ατομικότητα μ' ένα ηθοποιό, και τις διάφορες πάμπολλες μετεναρχωώσεις του στους ρόλους που παίζει. Θα θεωρούσατε ποτέ ότι αυτοί οι ρόλοι ή οι ενδυμασίες που φορεί είναι ο ίδιος ο ηθοποιός; Σαν τον ηθοποιό, είναι και το Εγώ, υποχρεωμένο να παίζει πολλούς ρόλους, που μπορεί να του είναι δυσάρεστοι, σ' όλη τη διάρκεια του κύκλου της Ανάγκης...

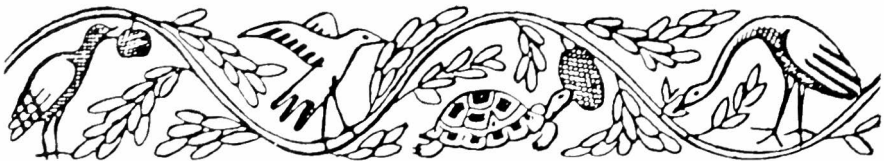
Ε.Π. Μπλαβάτου (Το κλειδί της Θεοσοφίας, σελ. 184)

Από την αρχαία ελληνική διανόηση:

Να θυμάσαι πως είσαι ηθοποιός σ' ένα δράμα, όπως το θέλει ο δημιουργός του· αν είναι σύντομο σε σύντομο, αν είναι μεγάλο σε μεγάλο. Αν θέλει να παρισπάζεις το φτωχό, να δέχεσαι το ρόλο με αληθοφάνεια και συνέπεια· το ίδιο κι αν θέλει να παρισπάζεις τον ανάπληρο, τον άρχοντα και τον απλό πολίτη, γιατί η δικιά σου αρμοδιότητα είναι να παίζεις καλά το πρόσωπο που σου δόθηκε· η εκλογή όμως του προσώπου δεν ανήκει σε σένα.

ΕΠΙΚΤΗΤΟΥ (Έγχειρίδιο, ΧVΙΙ)

(Μένησο ότι υποκρίτης ει δράματος, οίον αν θέλη ο διδάσκαλος· αν βραχύ, βραχίως· αν μακρόν, μακρόν· αν πτωχόν υποκρίνασθαι σε θέλη, ίνα και τούτον ευφρυνώς υποκρίνη· αν χολόν, αν άρχοντα, αν ιδιώτην. Σον γαρ τούτ' έστι, το δοθέν υποκρίνασθαι πρόσωπον καλώς· ιζέξασθαι δ' αυτό, άλλον.)

ΠΡΟΣΕΥΧΗ

ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗ ΟΙΧΑΛΙΩΤΗ

Υπάρχουν στη γη θρησκείες αλλά και αιρέσεις τόσες, που αν μη τι άλλο, διχάζουν τους αδελφούς. Τουλάχιστον ας μας ενώνει η χωρίς λόγια προσευχή.

Μανθάνει κανείς με το «προσεύχεσθαι».

«Αδιαλείπτως» προσεύχεσθαι, λέει ο Απόστολος Παύλος, που κατά βάση σημαίνει ότι ξεκινώ έργο αγνώστης, αυτοκάθαρσης και προσφοράς με την εξ άνωθεν επισκίαση· σημαίνει συνεχή προσπάθεια και υπομονή, γιατί η κάθε νίκη, η κάθε «αρετή» έχει το δικό της χρόνο.

Ένας νους με επιθυμίες και πάθη, μια καρδιά σχορπισμένη στον ανεμοστρόβιλο της ζωής δεν μπορεί να κάνει «Διαλογισμό» και ίσως δεν επιτρέπεται να κάνει διάλογισμό. Μπορεί όμως να προσευχηθεί, αν αισθάνεται την ανάγκη γι' αυτό.

Η προσευχή, είναι γεγονός, αποτελεί ένα «μυστήριο» που δεν χρειάζεται κανένα μεσάζοντα, κανένα είδος μεσολαβητή, παρά μόνο της καθαρής καρδιάς την ταπείνωση. Είναι αναμφισβήτητα ένα μέσον κοινωνίας με ενεργητικά αποτελέσματα. Αποτελέσματα, που μπορεί να μην τα βλέπει κανείς, μα υπάρχουν όμως κι αγγίζουν τον προσευχόμενο, σιγά - σιγά δε του ενθρονίζουν κατά κάποιο τρόπο κ' έκταση κάθε επιδιωκόμενη απ' αυτόν «αρετή». Ο κατά κόσμον σοφός προσπαθεί να εξηγήσει η απορρίψει με τη λογική, ο αναχωρητής συλλαμβάνει με τη σιγή εαυτού και την προσμονή.

Η προσευχή είναι μια εσωτερική πράξη και κανείς δεν μπορεί να σου πει γι' αυτή. Είναι ένα βύσμα και βήμα τελείως προσωπικό. Η προσευχή έχει βάσεις, έστω στιγμιαία, την ταπείνωση και τη σιγή. Μ' αυτά αδιάζει το μέσα μας, ελευθερώνεται, για να γιομίσει στη συνέχεια από μια άλλου είδους βεβαιότητα, ακοή και πληρότητα.

Στην πραγματική, την αληθινή προσευχή δεν ζητάει κανείς τίποτε υλικόν. Σε σχετική ανάγκη που είχα με κάποιο φίλο, είχα την απάντηση: Τί λέω στην προσευχή μου; Εξαρτάται... Άλλοτε ζητώ βοήθεια για να σταθώ στο ύψος των δυνατοτήτων μου, άλλοτε να ελευθερωθώ από κάθε ανασταλτικό πλέγμα,... άλλοτε πάλι κάνω το σταυρό μου και προσφέρω «Κύριε Ιησού Χριστέ ελέησόν με»... Όλα εξαρτώνται από τη στιγμή.

Κ' ένας άλλος, γερομοναχός αυτός, όταν κάποιος νέος ασκητής

τον ρώτησε τι έπρεπε να κάνει σαν χίλιοι - δυο συλλογισμοί μπερδεύονταν και κατέβλιναν το μυαλό του τη στιγμή της προσευχής, είτε: Άκουσε φίλε μου, ένας αρχοντοχωριάτης, καθισμένος στο μούλνι του επάνω έπρεπε, για να πάει στον προορισμό του να διασχίσει από τη μια μέχρι την άλλη άκρη το παζάρι. Κόσμος, φωνές, φασαρία, κακό!... Εκείνος όμως δεν ενδιαφέρθηκε για το τι γινόταν γύρω του. Οι άλλοι τη δουλειά τους κι αυτός τη δική του. Το μόνο που έκανε ήταν να σπρώχνει το άλογο φωνάζοντας ντε - ντε, ντε - ντε. Έτσι σιγά - σιγά πέρασε την «αγορά».

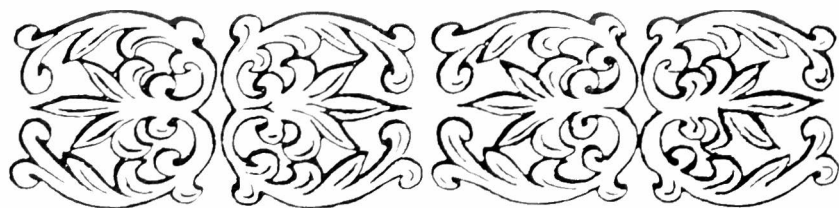
Κ' ένας πάλι Πατέρας της Εκκλησίας σε κήρυγμά του: Αν σας αφήναι να επιλέξετε ανάμεσα στην εξουσία να κάνετε τα αγριόχορτα χρυσά ή να τα ποδοπατείται το χρυσό σαν τα αγριόχορτα, μη διαψάσετε το δεύτερο.

Η καλύτερη προσευχή είναι να ευχαριστείς τον Κύριο για ό,τι έχεις. Αυτό σ' ελευθερώνει. Αυτό ελκύει επέκεινα δυνατότητες. Έχει μεγάλη δύναμη η προσευχή όταν γίνεται με καθαρή καρδιά, με συγκέντρωση και πίστη.

Ο Ι. Χρυσόστομος έλεγε για τη δύναμη της προσευχής: «Εύχης δύναμις, δύναμιν πυρός έσβεσε, λεόντων θυμόν εξαλίνωσε.... δαίμονας ήλασεν, ουρανούς πύλας ηνέωξε, δεσμά θανάτου διέκορπεν, αρρώστιας εφηνάδενσε, επηρείας απεκρούσατο, και τας παρ' ανθρώπων επιβουλάς...»

Ένας πάλι γέρος ιεροκήρυκας έλεγε: Αν η καρδιά δεν προσεύχεται, μάταια η γλώσσα εργάζεται.

Γεγονός είναι ο θρησκευόμενος που διαλογίζεται πάνω στο Θεό αρωματίζεται την αγιοσύνη και γεύεται την ανθοφορία του Αποστόλου.

ΤΟ ΔΕΛΦΑΡ ΤΗΣ ΥΛΗΣ

Ως προς την εκλογήν των φαγητών συμβουλεύου πάντοτε τον ουρανίσκον, ο οποίος είναι ο πράκτωρ του πνεύματος. Ότι ο ουρανίσκος αποστρέφεται μη το τρώγης διότι αυτό δεν σε ωφελεί, όσον και αν σου λέγουν ότι είναι θρεπτικόν και δυναμωτικόν. Όταν ο ουρανίσκος σου είναι αγνός, αγαπά πάντοτε τας τροφάς τας οποίας το πνεύμα επιδοκιμάζει...

Πριν κοιμηθής, εάν πεινάς, φάγε κάτι τι πολύ ολίγον, διότι όταν το σώμα ζητεί τροφήν διαρκούντος του ύπνου, το πνεύμα κωλύεται από τον να φέρη εις το σώμα τα πνευματικά στοιχεία του σθένους τα οποία θα έφερεν, εάν το σώμα ήτο απηλλαγμένον από της προς τροφήν ορέξεως. **Το μέγα έργον του βίου σου είναι να καταστήσης το σώμα πειθήνιον όργανον του πνεύματος...** Το δέλφαρ της ύλης θα χάση επί τέλους την ισχύν του εάν το αντιπετωπίξης και λέγης προς αυτό επιμόνως: « Είσαι δέλφαρ και σε καθυποτάσσω. Δεν είσαι ικανόν να με ελκύσης. Εγώ θα σε δεσμεύσω· δεν θα με δεσμεύσης συ. Η μαγγανεία σου είναι νευρική πλάνη». Δια τον επιμόνον τούτου εξορκισμόν, βαθμηδόν θα κατασπεύδης την σχλοκρατία των παθών σου και θα αρθής εις την περιωπήν του γαληνίου μονάρχου και ηγεμόνως... Για να έχης το θάρρος να ομιλής επιτακτικώς εις το δέλφαρ, πρέπει να έχης απόλυτον πίστιν εις το Ύψιστον Πνεύμα.

ΠΑΤΩΝΑ ΔΡΑΚΟΥΛΗ (Στοιχεία Βιονομίας, Ι)

Είναι αφροσύνη να ζούμε την κόλαση του μίσους, ενώ πολύ κοντά μας ευρίσκεται ο παράδεισος της αγάπης.

Του Πατριάρχη Βαρθολομαίου προς το Τουρκικό Προξενείο της Ρόδου
(Οκτώβριος 1994)

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ ΤΗΣ ΖΩΗΣ - Η ΕΙΜΑΡΜΕΝΗ

Στην επίσημη στιγμή του θανάτου, ακόμη και του αιγνίδιου, κάθε άνθρωπος βλέπει να περνάει εμπρός του, όλη η περασμένη του ζωή και στις μικρότερες λεπτομέρειες. Για μια σύντομη στιγμή η προσωπικότητα γίνεται ένα με την ατομικότητα, το πάνσοφο Εγώ. Είναι αρκετή όμως για να δείξει στον άνθρωπο όλη την αλυσίδα από τις αιτίες που τις συνέπειές τους δέχτηκε σ' όλο του το βίο. Βλέπει τώρα και καταλαβαίνει τον εαυτό του, όπως είναι χωρίς ζολαζείες κι ανταπάτες. Διαβάζει τη ζωή του, σαν το θεατή, που αγναντεύει το σπίβο που εγκαταλείπει. Λισθάνεται και γνωρίζει, ότι δίπλα υπέφερε όλα τα βάσανα που πέρασε.

Ε.ΙΙ. Μπλαβάτσου (Το κλειδί της Θεοσοφίας, σελ. 178)

Ο αείμνηστος και σεβαστός αδελφός Αντώνιος Αδριανόπουλος, στο βιβλίο του «Οι νόμοι της ζωής», γράφει τα εξής:

Ο νόμος της Ειμαρμένης, ο νόμος του αντιπεπονητός, είναι ο κυριότερος διδάσκαλος των ψυχών, διότι υπαγορεύει να υψίσταται η ενσαρκωμένη ψυχή τα δεινά τα οποία διέπραξεν αυτή προς άλλους κατά τις προηγουμένες ενσαρκώσεις της.

Βεβαίως, ο άνθρωπος δεν έχει επίγνωσιν της ευθύνης του, δια τα δεινά τα οποία υψίσταται. Όταν όμως η ψυχή του μεταστή εις τον πνευματικόν κόσμον, βοηθείται υπό ανωτέρων πνευμάτων να ανα-κεφαλαιώσει τα γεγονότα του παρελθόντος και να εξάγῃ συμπεράσματα ως έλεμα δια τον μετέπειτα ψυχικόν της βίον.

Έκαστος δηλαδή αναλόγως των πράξεών του υψαίνει την ειμαρμένην της προσεχούς ενσαρκώσεώς του, κατά την οποίαν δρέπει τους καρπούς των έργων του.

Μία ακόμη μαρτυρία:

Όταν ο άνθρωπος φτάνει στον άλλο κόσμο, παρουσιάζεται με την ταινία της ζωής του μπροστά σε μια συνέλευση από πολύ εξελιγμένα πνεύματα, και εκεί, πρέπει να παρευρεθεί στην προβολή αυτής της ταινίας. Αυτή η προβολή δεν γίνεται γι αυτά τα πνεύματα, εκείνα δεν έχουν ανάγκη να πληροφορηθούν για τη ζωή αυτού του ανθρώπου, γιατί την ξέρουν ήδη, ξέρουν εξ των προτέρων το βαθμό

της εξέλιξής του, τα σφάλματά του, τα αμαρτήματα και τις καλές του πράξεις. Ο ίδιος ο άνθρωπος είναι που δεν γνωρίζει τον εαυτό του (...) και καθώς απατάται, τον δείχνουν τι ακριβώς υπήρξε.

Όμραμ Αιβανχόφ (Ο άνθρωπος κύριος των πεπρωμένων του).

Από τη λαϊκή μας σοφία

Ηθικές προτροπές

- Το δε θες να σου κάμουνε, μηδέ κι αλλού μην κάνεις.

*

- Δώσε στο φτωχό ψωμί και λειτουργιά μην κάνεις.

*

- Κανε το καλό και διάβα.

*

- Κάνε το καλό και μη βλέπεις σε ποιόν.

*

- Ότι δίνει το δεξί σου χέρι,
το ξερβί να μην το ξέρει.

*

- Μία χάρη, όταν θέλεις να την κάμεις και μπορείς,
κάμε την, διπλή την έχεις, όταν δεν αργοπορείς.

(Ανάφελο το πότισμα, σαν ξεραθεί το δέντρο!)

*

- Όπου σου κάνουν κακό, κάνε καλό.

«Χρη μη το κακόν δια κακού αμύνασθαι». Αρχαία παροιμία.

*

- Κυνήγα το καλό και μην κουράζεσαι.

*

- Δεξού τη δίκαιη φτώχεια, παρά τον άδικο πλούτο.

*

- Λάλει λίγα με τους άλλους και πολλά με τον εαυτό σου.

(Φιλοσοφικοί προβληματισμοί και αυτοέλεγχος)

*

- Τίμα τον ατίμητο για τιμή δική σου.

(Ατίμητος: καταφρονεμένος, περιφρονημένος)

*

- Τίμα τον εαυτό σου για να σε τιμούν οι άλλοι.

Η ΘΕΙΑ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Ο ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ ΚΑΡΜΑ

Μία εξαιρετική συγγραφέας θεόσοφος η Κα Ρ. Sinnei γράφει στο βιβλίο της «Ο Σκοπός της Θεοσοφίας»:

«Κάθε άτομο, με κάθε πράξη ή σκέψη της καθημερινής του ζωής, δημιουργεί Κάρμα, είτε καλό, είτε κακό, και σύγχρονα επεξεργάζεται σ' όλο του το βίο το Κάρμα, που δημιουργήσαν οι επιθυμίες κι οι πράξεις της περασμένης ενσάρκωσης. Όταν βλέπουμε ανθρώπους να γεννιούνται με κληρονομικές ανωμαλίες, μπορούμε να συμπεράνουμε, ότι είναι αναπόφευκτα αποτελέσματα από αιτίες, που οι ίδιοι δημιούργησαν σε κάποιο περασμένο βίο. Μπορεί βέβαια να προβληθεί το επιχείρημα, ότι τη στιγμή που η κληρονομικότητα εξηγεί την προέλευσή τους, δεν φαίνεται δυνατόν να χουν κάποια σχέση με την προηγούμενη ενσάρκωση. Ας μη λησμονούμε όμως, ότι η πνευματική καταγωγή του Εγώ, του πραγματικού ανθρώπου, της ατομικότητας, δεν έχει καμιά σχέση με το περιβάλλον, μέσα στο οποίο ενσαρκώνεται...

Η θεωρία του Κάρμα, όταν γίνεται αντιληπτή όπως πρέπει, είναι ενδεδειγμένη να οδηγήσει σ' ένα τρόπο ζωής πιο λεπτό και πιο υψηλό, όσους εμβαδύνουν στην αλήθεια της. Δεν πρέπει να λησμονούμε, ότι όχι μόνο οι πράξεις μας, αλλά κι' οι σκέψεις μας δημιουργούν ένα σύνολο από περιστάσεις, που επηρεάζουνε για καλό ή για κακό το μέλλον μας...».

Από το βιβλίο «Το κλειδί της Θεοσοφίας» της Ε.Π. Μπλαβάτσκι

Μία αξιόλογη αναφορά του Ιπποκράτη:

Σ' εμένα φαίνεται ότι αυτά τα νοσήματα, (βαρύνει, αθεράπευτα εκ γενετής) οφείλονται σε Θεία Δίκη. Κάθε ένα όμως από αυτά τα φαινόμενα, έχει και τη φυσική του αιτιολογία και τίποτα δε γίνεται χωρίς φυσικό αίτιο.

(Περί Αέρων, Υδάτων, Τόπων, XXII)

(Εγώ δε και αιτώ δοκεί ταῦτα τα πάθη θεία εἶναι... ἕκαστον δὲ αὐτῶν ἔχει φάνειν τὴν εἰσὸν καὶ οὐδὲν ἀνευ αἰτίας γίνεται.)

Από την Καινή Διαθήκη: Η Θεραπεία του παραλυτικού.

«Ήτο δε εκεί άνθρωπος τις τριάκοντα οκτώ ἔτη πάσχων ἀσθενεῖν. Τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον, καὶ ἐξεύρων ὅτι πολὺν ἤδη καιρὸν πάσχει, λέγει πρὸς αὐτόν: Θέλεις να γείνης υγιής;

Ἀπεκρίθη πρὸς αὐτόν ὁ ἀσθενὼν, Κύριε, ἄνθρωπον δεν ἔχω, δια να με βάλῃ εἰς τὴν κολυμβήθραν(...)

Λέγει πρὸς αὐτόν ὁ Ἰησοῦς, Ἐγέρθητι, σήκωσον τὸν κρέββατον αὐτοῦ, καὶ περιεπάτει (...)

Μετά ταῦτα εὗρισκει αὐτόν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, ἰδοῦ, ἐγίνες υγιής, **μηκέτι ἀμάρτανε, δια μη σοι γίνη τι χειρότερον.**

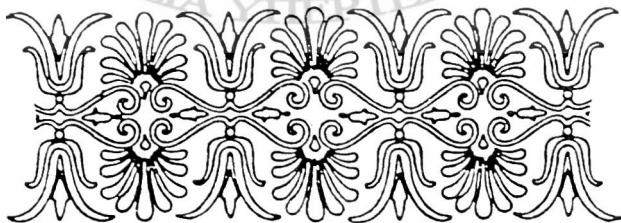
(Κατὰ Ἰωάννη, ε, 5 - 14)

ΤΟ ΧΡΕΟΣ ΤΩΝ ΕΧΟΝΤΩΝ

Το «δος τοις ἔχοισι ἀνάγκην τῶν ὑπαρχόντων σου καὶ ἀκολούθει μοι»... μαρτυρεῖ ἐντονώτατα, ὅτι ὅταν ἔχει ἓνας περισσότερα τῶν ὧσων ἀναγκαιοῦν δια τὴν ζωὴν του, ἀναντιρρήτως κατακρατεῖ τὴν ζωὴν καὶ τὴν πρόοδον του ἄλλου καὶ εἶναι ἐκτὸς παντός φυσικοῦ καὶ ἠθικοῦ νόμου.

Ἡ παραβολὴ τῆς οὐχὲς τῆς βελόνης καὶ τῆς εισόδου του πλουσίου εἰς τὴν βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν, εἰς τὴν εὐτυχίαν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν του πνεύματος, εἶναι ἐξοχος καὶ θεία διαθήκη καὶ μόνον ταπεινὰς ψυχὰς δεν δύναται να προσελκύσει πρὸς τὸ μεγαλεῖο τῆς καὶ τὰς ἠλεκτρίσει πρὸς ἀφύπνισιν ἀπὸ μίας ἀσυνειδήτου καταστάσεως.

ΣΗΥΡΟΥ ΝΑΪΟΥ (Περὶ Χριστοῦ)

ΟΙ ΥΠΕΡΗΦΑΝΟΙ ΛΟΓΙΣΜΟΙ

Χαράλ. Μπάρακλη

Παραθέτουμε αναφορές για την περηφάνεια, το καρχίνωμα αυτό της ψυχής. Γνώρισμα ενός αληθινού πνευματικού ανθρώπου είναι η ταπεινότητά του. Όλοι οι μεγάλοι διδάσκαλοι κήρυξαν με το παράδειγμά τους την ταπεινότητα και τόνισαν ότι η Χάρη του Θεού έρχεται, όταν ο άνθρωπος γίνεται ταπεινός.

Ταπεινώση και φώτιση είναι συνώνυμα. Ο βαθύς ποταμός τρέχει και δεν αζούγεται, λέει μία σοφή παροιμία. Οι πνευματικά μεγάλοι άνθρωποι ζουν, εργάζονται και προσφέρουν ανιδιοτελώς χωρίς κανένα θόρυβο.

Πολλές φορές η ταπεινότητα στον άνθρωπο δοκιμάζεται, όταν κάποιος του φερθεί σκληρά και άδικα. Τότε ξυπνάει μέσα του το τέρμα του εγωισμού και της περηφάνειας. Και αν ο άδικος και σκληρός βρίσκεται υπό την επίδραση αρνητικών εμπνεύσεων, τότε κατορθώνει ο δαίμονας να κυριαρχήσει.

Οι Διδάσκαλοι της αρχαιότητας δίδαξαν για τις περιπτώσεις αυτές την χωρίς κακία και περηφάνεια διαμαρτυρία. Ο Σπυρίδων Νάγος σε μία ομιλία του περί του Χριστού, μεταφέρει τα λόγια του Θείου Διδασκάλου: «Ο άνθρωπος είναι ένοχος απέναντι του Θεού, όταν το δίκαιο αυτού δεν ζητά». Το ίδιο είχε πει και ο τραγικός ποιητής Σοφοκλής (Φύλοκτήτης, 1140 - 1142): «Ο άνθρωπος θα πρέπει να λέγει το δίκαιο. Όταν όμως το λέγει, να μη βγάζει από το στόμα του πικρά και φθονερά λόγια». Να μη χάνει στις περιπτώσεις αυτές ο άνθρωπος τη γαλήνη του, την ταπεινότητά του, αλλά και την αγάπη του στον συνάνθρωπό του.

* * * * *

Από το βιβλίο «Επιστολές» του διακριτικού μοναχού Παΐσιου

Ο μεγαλύτερος υπερήφανος δεν είναι εκείνος που καυχάται υπερήφανα, αλλά εκείνος που καυχάται ότι είναι πολύ ταπεινός.

Όποιος δικαιολογεί τον εαυτό του όταν σφάλει, μεταβάλλει την καρδιά του σε δαιμονικό καταφύγιο και θα συνεχίζει να σφάλει περισσότερο... εάν δεν συντρίψει το «Εγώ» του... Ο διάβολος εξοφάνίζεται με την ταπεινώση.

Μεγαλύτερη ευγνωμοσύνη θα πρέπει να χρεωπάμε σ' αυτούς που μας ταπεινώνουν και μας αδικούν και μας ποτίζουν φαρμάκια, παρά σ' εκείνους που μας τρέφουν με εκτίμηση και με γλυκά λόγια... **διότι τα φαρμάκια είναι τα καλύτερα φάρμακα της ψυχής μας...**

Οι κοσμικοί άνθρωποι που τρέφονται σωματικά με πλούσια φαγητά και ψυχικά με επαινετικά λόγια, μένουν νηπιζοί και άδαιοι πνευματικά... Όπως μία τρυπούλα στην κονσέρβα είναι σε θέση να την βρωμίσει, γιατί παίρνει αέρα, έτσι και ένας υπερήφανος μόνο λογισμός, εάν περάσει στο κεφάλι μας, παίρνει τότε αέρα και αχρηστεύονται οι αρετές μας... Η μεγαλύτερη αρρώστια είναι η περηφάνεια.

Η αρχαία ελληνική διανόηση για την περηφάνεια.

Δεν πρέπει ο άνθρωπος να μεγαλοφρονεί, μια και είναι θνητός. Γιατί η περηφάνεια όταν αυθίζει, συνήθως καρπίζει σε σπάχνα συμφορές, απ' όπου θερίζει θέρισμα γεμάτο δάκρυα.

ΑΙΣΧΥΛΟΥ (*Πέρσαι*, 820 - 822)

Ποιό είναι το πρώτο έργο εκείνου που επιδίδεται η φιλοσοφία; Ν' αποβάλλει την οίηση.

(Οίηση : αλαζονεία, έπαρση)

ΕΠΙΚΤΗΤΟΥ (*Διατριβαί*, Β, ιζ, 1)

Ερώτησε ο Αίσωπος τον Χίλωνα, με τι ασχολείται ο Ζεύς και απάντησε : « Με το να ταπεινώνει τους περήφανους και να εξιχνώνει τους ταπεινούς. »

ΔΙΟΓΕΝΗ ΛΑΕΡΤΙΟΥ (*Βίοι Φιλοσόφων* Ι, 69)

Οι μεγάλοι λόγοι των υπερήφανων, αφού τιμωρήθηκαν με μεγάλα δυστυχήματα, τους δίδαξαν στο τέλος να σκέπτονται ορθά.

ΣΟΦΟΚΛΗ (*Αντιγόνη*, 1350 - 1353)

Η αλαζονεία, αν υπερπληρωθεί από ματαιότητα με άκαηρα και ανώφελα πράγματα, και στην πιο ψήγη κορυφή αν ανέβει, θα πέσει μέσα σε γκρεμό που ανοίγει η μοίρα.

ΣΟΦΟΚΛΗ (*Οιδίπους Τύραννος* 873 - 877)

Όταν δεις κάποιον να περηφανεύεται πολύ και να καινχέται για την καταγωγή και για τα πλούτη του, σύντομα να περιμένεις την τιμωρία του.

ΕΥΡΗΠΙΔΗΣ (*Ανθολόγιο Στοβαίου, ΚΒ, 5*)

Από τη λαϊκή μας σοφία

Όποιος παινιέται μόνος του κατηγορείται.

*

Ο περήφανος έφυγε καβάλα και γύρισε πεζός.

*

Όπου πολλά υψώνεται, γρήγορα επιπτύξει.

(*Επιπτύζω* : πέφτω επίμυτα, μπρούμυτα)

*

Ο Θεός είναι τεχνίτης τους μεγάλους ταπεινώνει και τους ταπεινούς υψώνει.

Από τη σοφία της Ανατολής

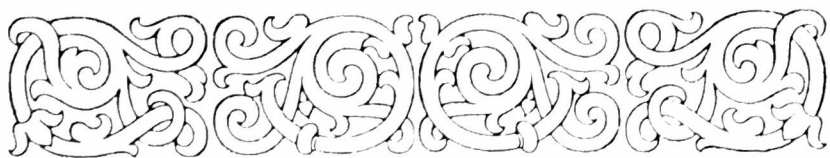
Η οήσις (*αλαζονεία, ματαιοδοξία*) είναι αληθής πανώλης του λογικού υποθάλλουσα και υποτρέφουσα παντίας πλάνης.

ΚΟΜΦΟΥΚΙΟΥ (*Κομφούσιος, Μετάφραση Ι. Αθηνασιαάδου, Αθήναι, 1852*)

*

Ο άνθρωπος ουδέποτε θα αντιληφθεί την αιώνια αλήθεια, εάν δεν αποβάλλει την έπαρση και την οήση.

Η ΓΙΟΓΚΑΝΑΝΤΑ (*Η αυτοβιογραφία ενός Γιόγκι*)

ΠΑΡΗΓΟΡΗΤΙΚΑ

Οι θεοί που γνωρίζουν τα ανθρώπινα, όσους ανθρώπους αγαπούν, τους απαλλάσσουν γρηγορότερα από τη ζωή. Ο Αγαμήδης π.χ και ο Τροφώνιος, που κατασχεύααν τον ναό του Ηυθίου Απόλλωνα, ευχήθηκαν να τους δοθεί το άριστο. Έτσι κοιμήθηκαν και δεν ξύπνησαν πια. Το ίδιο και τα παιδιά της Αργείας ιέρειας (της Ήρας) ομοίως. Ευχήθηκε η μητέρα των να ανταμείψει η Ήρα την ευσεβεία των, επειδή καθυστέρησε η άμαξα και δέθηκαν τα ίδια το ζυγό και μετέφεραν τη μητέρα τους στο ναό. Μετά την ευχή τα παιδιά τη νύχτα πέθαιναν. *(Πρόκειται για τον Κλέοβη και τον Βίτωνα).*

Για τον Αμφιάραο λέγεται: Τον αγαπούσαν πολύ μ' όλη τους την αγάπη ο Ζεύς ο ασιδοφόρος κι ο Απόλλων, και δεν έφθασε ποτέ τα βαρυστά γερσάματα. *(Ομήρου, Οδύσσεια, Ο, 245 - 246)*

ΠΑΛΙΩΝΑ *(Αξίολος, 367 C,D - 368 A)*

Όποιον οι Θεοί αγαπούν πεθαίνει νέος.

«Ον οι θεοί φιλοῦσιν, αὐθιγέσκει νέος».

ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ *(Ανθολόγιο Στοβαίου PK,8)*

(Η έννοια της νεότητας έχει σχέση με τη φθορά του οργανισμού).

Σ Κ Ε Ψ Ε Ι Σ

- Στην απλότητα κρύβεται η ομορφιά.

*

- Τα χιόνια στα μαλλιά δεν είναι πάντα σημάδι σοφίας. Για ν' αποκτήσεις τη Σοφία, πρέπει να εξαγνίσεις πρώτα την ψυχή.

*

- Η αγάπη και η σοφία, είναι η δημιουργική θεία δυνάμει γενέσεως των πάντων, ορατών τε και αοράτων.

*

- Όταν η λογική και το συναίσθημα, λειτουργούν μεμονωμένα, χωρίς να συνεργάζονται, επικρατεί η αταξία στο πνευματοφνητικό ΟΝ του ανθρώπου.

*Από τη μελέτη «Στοχασμοί γύρω από τη ζωή και τον άνθρωπο»
της Λίνας Γαργαλάκη - Νικολάου.*

ΑΙΣΙΟΔΟΞΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

Ο αγαπητός στους θεούς άνθρωπος, απολαμβάνει πάντοτε εκ μέρους των τα μεγαλύτερα αγαθά, εκτός αν του συμβεί κάποιο αναγκαίο κακό που να οφείλεται σε προηγούμενο αμάρτημά του...

Θα πρέπει λοιπόν να μην έχουμε καμιά αμφιβολία ότι ο δίκαιος άνθρωπος, όταν υποφέρει είτε από φτώχεια, είτε από αρρώστια, είτε από κανένα άλλο από όσα εμείς νομίζουμε κακά, όλα αυτά θα του βγούν στο τέλος σε καλό ενόσω ζει ή και άμα πεθάνει. Διότι οι θεοί δεν παύουν ποτέ να ενδιαφέρονται για τον άνθρωπο, που ειλικρινά επιδιώκει να είναι δίκαιος και εξασκώντας την αρετή να ομοιωθεί με το θεό, όσο βέβαια αυτό είναι δυνατό στον άνθρωπο.

ΠΛΑΤΩΝΑ (Πολιτεία, 613 Β)

Αν κάνεις δίκαιες πράξεις, θα έχεις τους θεούς μαζί σου.

ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ (Γνώμαι μονόστιχοι, 126)

«Δίκαια δράσας συμμάχους ἔξεις θεούς»

ΓΝΩΣΙΣ - ΠΡΑΞΙΣ

Από τις διδασκαλίες του Αντωνίου Αδριανοπούλου

Η βαθεία μελέτη της αποκτήσεως πνευματικών δυνάμεων πείθει, ότι πρέπει να προηγηθί η γνώσις και η προπαρασκευή και βραδύτερον να επακολουθήσῃ η πράξις· ακόμη δε, ότι οι σπεύδοντες ν' αποκτήσουν τοιαύτας δυνάμεις προσκόπτουν και δυνατόν να λάβουν καταθύνσεις αντιθέτους προς την πραγματικήν αὐτῶν πνευματικήν πρόοδον.

Αι δυνάμεις, τας οποίας ζητούμεν να γνωρίσωμεν, ν' αποκτήσωμεν και χειρισθώμεν εφίσχονται λανθάνουσαι εν ημῖν αὐτοῖς. Ἄρα, δια να λάβωμεν γνώσιν αὐτῶν, πρέπει να γνωρίσωμεν πρόπτον τον εαυτὸν μας, να γνωρίσωμεν δηλαδή, τι εἴμεθα, πόθεν προερχόμεθα και τις ο σκοπὸς της ζωῆς μας. Δια τοῦτο το «γνώθι σαυτὸν» αποτελεί παράγγεγμα του Θεοῦ των Δελφῶν και ἀπόφθεγμα των αρχαίων Ἑλλήνων σοφῶν. Ἀλλὰ δια να γνωρίσῃ τις εαυτὸν, πρέπει να γνωρί-

ση την φύσιν της ουσίας του παντός, τους νόμους καθ' οὓς αὕτη λειτουργεῖ, τας δυνάμεις τας οποίας περιέχει ἐν εαυτῇ καὶ το σημεῖον πρὸς ὃ κατευθύνεται ἐν τῇ καθόλου αὐτῆς ἐξελεῖται καὶ λειτουργία.

Ἡ γνώσις αὕτη συνεπάγεται καὶ τὴν γνώσιν τῆς φύσεως τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, ἥτις ἀποτελεῖ μέρος τῆς ὅλης φύσεως, τῆς θέσεως τὴν ὁποίαν αὕτη κατέχει ἐν τῇ καθόλου οργανώσει καὶ λειτουργία τῆς φύσεως, καὶ τῆς ἐξελικτικῆς τροχιάς, τὴν ὁποίαν ἔχει ν' ἀκολουθήσῃ ἐν τῇ ὅλῃ αὐτῆς ἀτελειότητι πορείᾳ· ἀκόμη δὲ συνεπάγεται καὶ τὴν γνώσιν τῆς λειτουργίας καὶ τῆς πορείας τῆς παγκοσμίου ζωῆς.

Εἴαν ὁ ἄνθρωπος ἀγνοῇ πάντα ταῦτα, δὲν δύναται νὰ γνωρίσῃ τὸν σκοπὸν τῆς ζωῆς του, οὔτε τας δυνάμεις τας οποίας δύναται νὰ ἐκδηλώσῃ. Ἀγνοεῖ συνεπῶς πῶς πρέπει νὰ ρυθμίσῃ τὴν ζωὴν του, ἵνα εὐρίσκηται ἐν συμφωνίᾳ πρὸς τοὺς νόμους τῆς παγκοσμίου ζωῆς· δὲν δύναται νὰ γνωρίζῃ τι πρέπει νὰ πράττῃ καὶ τι ν' ἀποφεύγῃ, τι εἶναι καλὸν καὶ ὠφέλιμον καὶ τι κακὸν καὶ ἐπιζήμιον. Μόνον ὁ κατέχων τας γνώσεις ταύτας δύναται νὰ ἐκτιμᾷ τὰ πράγματα καὶ τὰ γεγονότα τοῦ ἀνθρωπίνου βίου σύμφωνα με τὴν πραγματικὴν ἀξίαν τὴν ὁποίαν ἔχουν, καὶ ἐπομένως νὰ ἐπιδιώκῃ τὴν ἀπόκτησιν ἐκείνων, τὰ ὁποῖα δύναται νὰ εἶναι ὠφέλιμα εἰς τὴν ψυχικὴν του ἐξέλιξιν καὶ νὰ ἀδιαφορή δι' ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι πρὸς τοῦτο ὠφέλιμα καὶ ν' ἀποφεύγῃ ἐπιμελῶς ὅσα δημιουργοῦν ἐμπόδια δια τὴν πρόοδόν του.

Ἡ γνώσις τῶν λειτουργιῶν τῆς φύσεως καὶ ἡ ἀπόφασις τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως τεθῇ ἐπὶ τῶν γραμμῶν αὐτῆς, δημιουργοῦν δι' αὐτόν, εἴαν ἐπιθυμῇ τὴν πρόοδόν του, ἀπέραντον πεδῖον δράσεως· δράσεως ἀφορώσης εἰς τὸν ταυτισμὸν τῶν σκέψεων του καὶ τῶν ἰδεῶν του πρὸς τας φυσικὰς λειτουργίας, δηλαδὴ εἰς τὴν μεταβολὴν τῆς νοοτροπίας του, τῆς διανοητικῆς καὶ ψυχικῆς αὐτοῦ στάσεως καὶ διαθέσεως, τῶν συναισθημάτων του, τῶν ἐπιθυμιῶν του, τοῦ τρόπου τοῦ βίου του, τῶν πράξεών του, καὶ γενικῶς εἰς τὴν κατεργασίαν καὶ μόρφωσιν τοῦ εαυτοῦ του. Πρὶν ἢ συντελεσθῶσι ταῦτα, εἰς οὐδὲν δύναται νὰ ὠφελήσῃ τὸν ἄνθρωπον ὁ Διδάσκαλος ἢ ἡ Μῆσις.

Εἴαν κρίνεται δύσκολος ἡ ἐπίτευξις τῆς τοιαύτης καταστάσεως ἐν τῷ συνόλῳ τῆς, τοῦτο σημαίνει ὅτι τὸ ἄτομον δὲν εἶναι ἀκόμη ψυχικῶς ὥριμον δια νὰ γνωρίσῃ τας πέραν τοῦ ἀνθρωπίνου ἐπιστητοῦ λειτουργίας τῆς φύσεως. Ἐχει ἀκόμη νὰ διατρέξῃ μέγα διάστημα δια νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ὠριμότητα αὐτήν. Εἴαν ὅμως τὸ ἄτομον δὲν καταλήξῃ εἰς τὴν τελείαν προπαρασκευὴν εαυτοῦ, δύναται ἐν τοσούτῳ νὰ διατρέξῃ ἱκανὸν μέρος τοῦ δρόμου, ἀναλόγως τῆς δυνα-

μικρότητος την οποίαν κατέχει. Ὅ,τι δε αποκτήσῃ ἡ συνείδησις ἐν τῷ παρόντι βίῳ, εἶναι γεγάλιον, ὅπερ θα χρησιμεύσῃ ἐν τῷ μέλλοντι βίῳ, ἀρκεῖ νὰ βαδίζῃ ἐπὶ τῆς πραγματικῆς οδοῦ. Ὅλοι δὲν ἔχομεν τὴν αὐτὴν δυνατότητα, διότι δὲν ἔχομεν τὴν αὐτὴν ἀφετηρίαν καὶ εὐρισκόμεθα εἰς διαφορετικὸν στάδιον τῆς ἐξελέξεώς μας. Ἀλλ' ὅλοι θα φθάσωμεν εἰς τὸ τέρμα τοῦ δρόμου αὐτοῦ, ἄλλος ταχύτερον καὶ ἄλλος βραδύτερον. Εἰάν δε διακρίνωμεν ὅτι εὐρισκόμεθα μακρὰν τοῦ τέρματος, τοῦτο δὲν πρέπει νὰ μας προκαλῇ ταραχὴν καὶ ἀπελπισίαν. Ἀλλὰ νὰ παραμένωμεν ἡρεμοὶ καὶ με γαλήνην, νὰ προχωροῦμεν με τὴν πεποίθησιν, ὅτι κάποτε θα φθάσωμεν καὶ ἡμεῖς, ἀρκεῖ νὰ μὴ πλανηθῶμεν εἰς τὰς σκολιάς καὶ σκοτεινάς ἀτραπούς τῆς σπουδῆς καὶ τοῦ ἐγωϊσμοῦ διότι τότε θα ἐπιβραδύνωμεν κατὰ πολὺ τὴν ἀφίξίν μας εἰς τὸ τέρμα.

Ἀλλ' ὁ δρόμος αὐτὸς πρὸς τὴν σοφίαν δὲν ἔχει μόνον τὴν νοητικὴν τοῦ ἀποψιν. Διὰ τῆς γνώσεως καὶ τῆς μεταβολῆς τῶν ιδεῶν μας δὲν ἐφέρχεται ἡ πλήρης ωρίμανσις τῆς ψυχικῆς μας καταστάσεως. Μέσα εἰς τὸ βάθος τοῦ εἶναι μας κρύπτεται ἡ πηγὴ τῶν συναισθημάτων μας· καὶ αὐτὰ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ προσδιορίζουν τὴν διαγωγὴν μας καὶ τὰς πράξεις μας. Εἶναι τὸ θυμικὸν μας. Τοῦτο συγκεντρώνει τὰ ἀνθρώπινα πάθη καὶ τὰς ζωώδεις ἐπιθυμίας, τὰ στοιχεῖα αὐτὰ τῆς οργανικῆς καὶ πνευματικῆς κληρονομικότητος, τὰ ἀντιφυσικά καὶ ἀπ'ἀνθρώπου συναισθήματα, ἅτινα ἀπέκτησεν ἡ ψυχὴ κατὰ τὸν βίον αὐτῆς τοῦ παρελθόντος καὶ ἀπὸ τῆς πρώτης ἐκδηλώσεως αὐτῆς εἰς γήινους οργανισμούς· εἶναι ἀκόμη τὰ συναισθήματα, ἅτινα ἀνεπτύχθησαν ἐν ἡμῖν κατὰ τὸν παρόντα ἡμῶν βίον λόγω τῆς ἀνατροφῆς καὶ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ περιβάλλοντος, μέσα εἰς τὸ ὁποῖο ζῶμεν. Εἶναι ὁ ἐσωτερικὸς μας κόσμος τῶν παθῶν, τῶν ἀνθρωπίνων ἀδυναμιῶν, τῶν διεστραμμένων συναισθημάτων μας. Αὐτὸς εἶναι ὁ μαῦρος Πύθων ποῦ ἐμφωλεῦει εἰς τὸ βάθος τοῦ εἶναι μας, μας σύρει πρὸς τὸ τὰ κάτω, πρὸς τὰς χαμερπεῖς ἀπολαύσεις καὶ ἰδέας, καὶ δὲν ἀγῆνει τὴν ψυχὴν μας νὰ πετάξῃ πρὸς ἄλλους αἰθεριώτερον καὶ φωτεινότερον κόσμους.

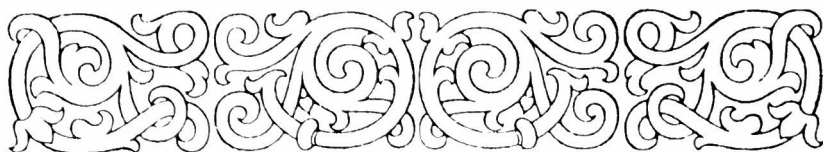
Ἡ κατάστασις αὕτη πρέπει νὰ μεταμορφωθῇ, καὶ διὰ νὰ συντελεσθῇ τοῦτο, πρέπει νὰ αποδιωθῶμεν εἰς ἓνα ἀγῶνά, εἰς τὸν ὁποῖον ἀντίπαλος εἶναι ὁ ἴδιος ὁ εαυτὸς μας. Ὁ νῦν ἄνθρωπος ὅστις δέον νὰ διαμορφωθῇ ἐν ἡμῖν, πρέπει νὰ παλαίσῃ με τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, με ὃτι ἡμεθα μέχρι τούδε, νὰ τὸν καταβάλλῃ καὶ ν' ἀναδειχθῇ νικητῆς. Ὁ ἐν ἡμῖν Πύθων πρέπει νὰ φονεῖθῃ, ὁ ἐν ἡμῖν Ἄδης πρέπει νὰ ἐξαφανισθῇ καὶ εἰς τὴν θέσιν τοῦ νὰ δημιουργηθῇ μία παραδεισιακὴ κατάστασις, μία κατάστασις γαλήνης καὶ αἰσιότητος. Αὕτη

η μεταβολή, η ηθική αυτή αναγέννησις δυναται να συντελεσθῇ μόνον δια της καλλιέργειας των συνασθημάτων μας, τη βοήθεια της σκέψεως και της θελήσεως. **Ο εγωϊσμός πρέπει να αντικατασταθῇ δια μιας απεράντου αγάπης και συμπαθείας προς παν ὄν·** η περιορισμένη αντίληψις περί του κόσμου πρέπει ν' αντικατασταθῇ δια της αντίληψεως και του συναισθήματος της παγκοσμίου αδελφότητος · αι δεισδαιμονίαι και αι προλήψεις πρέπει να υποχωρήσουν προ της πλήρους ελευθερίας της σκέψεως. Πρέπει να καλλιεργηθῇ εἰς την ψυχὴν μας το αἶσθημα της δικαιοσύνης και του σεβασμοῦ της ελευθερίας και των δικαιωμάτων των ἄλλων · με μίαν λέξιν πρέπει να καλλιεργηθῇ ἐν ἡμῖν κάθε ευγενές αἶσθημα, το οποίον εἶναι ικανόν να μας προσεγγίσῃ προς τον Θεόν.

Αιτή η κατεργασία και ο εξευγενισμός των ιδεών και των συνασθημάτων αποτελεί ὅ,τι οἱ Πυθαγόρειοι ονόμαζαν κάθαρσιν. **Αυτή η καθαρότης της ψυχῆς, η αγνότης των σκέψεων και η εξυγίανσις δι' αγνῆς διαίτης** του εκπεφυλισμένου εκ της αντιφυσικῆς ζωῆς οργανισμοῦ αποτελοῦν απαραίτητον προϋπόθεσιν δια την περαιτέρω ψυχικὴν πρόοδον του ἀνθρώπου και την εκδήλωσιν δυνάμεων.

Το ἔργον εἶναι μέγα και δυσχερές. Ἐν τοσοῦτω αὐτό εἶναι το ἐν, οὔτινος ἔχομεν χρεῖαν · και την πραγματοποιήσιν τούτου απαιτεῖ το πραγματικόν ἡμῶν συμφέρον. Ἀλλ' εἰς το ἔργον τούτο, εἰς τον ἀγῶνα αὐτόν, εἶναι δυνατόν να μας παρασχεθῇ ἑξωθεν βοήθεια. Ἐάν οἱ Διδάσκαλοι, οἱ πρεσβύτεροι ἡμῶν ἀδελφοί οἵτινες προηγουνται ἡμῶν ἐν τῇ ἐξελίξει και οἵτινες μας παρακολουθοῦν ἀγρύπνως, πεισθῶσιν, ὅτι εἰλικρινῶς βαδίζομεν την δύσβατον και ἀνηφορικὴν ὁδὸν της τελειοποιήσεώς μας, ἐπεμβαίνουν και τότε αι δυσχερίαι αἰρονται και ἡμεῖς βαδίζομεν με ταχύ βῆμα προς το τέρμα του δρόμου μας, τον προσεχὴ δηλαδή σταθμόν της απεράντου πνευματικῆς μας ἐξελίξεως.

(Θεοσοφικόν Δελτίον Ιανουαρίου 1933)

ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΜΑΣ

Τα καθήκοντα του θεόσοφου προς τον εαυτό του είναι, ο έλεγχος και η κατάρκτηση του κατώτερου απ' τον ανώτερο Εαυτό. Η εσωτερική ηθική εξάγνιση, το να μη φοβάται κανείς κανένα, έξω από το δικαστήριο της δικής του συνείδησης. Να μην κάνει ποτέ μυσές δουλειές· αν δηλαδή νομίζει πως αυτό που κάνει είναι ορθό, να το κάνει ειλικρινά και φανερά. Αν νομίζει πως είναι κακό, να μην το κάνει καθόλου. Καθήκον κάθε θεόσοφου είναι να ελαφρώνει το φορτίο του, ακολουθώντας το σοφό απόφθεγμα του Επίκτητου :

« Μη παρασύρεστε μακριά από το καθήκον σας από καμιά ηλίθια γνώμη που μπορεί ο ανόητος κόσμος να μορφώσει για σας. Τέτοιες κρίσεις δεν εξαρτώνται από σας, γι' αυτό δεν πρέπει να σας απασχολούν ».

Ε.Η. ΜΙΛΑΒΑΤΣΚΥ (Το κλειδί της Θεοσοφίας, σελ. 259)

*

Ο Πυθαγόρας τόνισε ομοίως :

Να κάνεις αυτά που νομίζεις πως είναι σωστά, έστω κι αν κάνοντας αυτά πρόκειται να σε κακολογήσουν· γιατί ο όχλος είναι κακός κριτής κάθε καλού πράγματος.

Ανθολόγιο Στοβαίου Μς, 42

(Ποίει α κρίσεις είναι καλά, καντοποιών μέλλης αδοξείν· φαύλος γαρ κριτής παντός καλού πράγματος όχλος).

ΑΓΟΡΑΣΑ ΜΙΑ ΧΑΡΑ...

Στη Βουλγαρία είχα ένα πολύ πλούσιο φίλο, μα που ήταν πάντοτε πολύ θλιμμένος. Μια μέρα, τον συνάντησα στο δρόμο. «Έχεις ύψος πολύ χαρούμενο, μου λέει, τι σου συμβαίνει;». «Ω! όχι σπουδαία πράγματα, αγόρασα μια χαρά». «Ασπείρουν, πώς είναι δυνατόν;». «Όχι δεν ασπείρουν, σου λέω την αλήθεια. Αγόρασα μια χαρά για ένα πολύ μικρό ποσό». «Μα πώς; Εγώ ξόδεψα πολλά χρήματα στη ζωή μου, χωρίς ποτέ να γνωρίσω τη χαρά».

Ο φίλος μου με κοιτούσε έκπληκτος και χωρίς να με πιστεύει. Κι όμως με γνώριζε καλά και ήξερε ότι δεν μπορούσα να του πω ψέματα. Τότε του είπα: «Έλα μαζί μου, κοίταξε, να ένας άνθρωπος που πουλά τη χαρά». Μπροστά μας ήταν ένας φτωχός άνθρωπος που πουλούσε κουμπιά, κορδόνια και σπάγγο. «Μάλιστα, του λέω, αυτός ο άνθρωπος είναι ένας μεγάλος Μύστης του παρελθόντος, όμως έκανε λάθη και τώρα, παρά το κρύο, τη βροχή και τον αέρα, περιμένει τους πελάτες ώρες ολόκληρες. Κοίταξέ τον καλά, πήγαινε κοντά του, αγόρασε κάτι, κορδόνια ας πούμε, ρώτησέ τον πόσο κοστίζουν και θα σου πει: «Δέχα λέβα». Δώσου ένα πενήνταριζο και μη δεχθείς ρέστα. Θα εκπλαγεί και θα νοιώσει μια μεγάλη χαρά. Θα σκεφθεί: «Μάλιστα, υπάρχουν ακόμα καλοί άνθρωποι στον κόσμο». Η πίστη του θα μεγαλώσει και η χαρά που θα νοιώσει, θα την νοιώσεις και συ, θα δονεί μέσα σου όλη την ημέρα γεννημένη μόνη για μεριζές πεντάρες».

Ο φίλος μου ήταν χαρούμενος γιατί είχε καταλάβει. Και πρόσθεσε: «Πήγαινε επίσης σ' έναν άρρωστο, δώσου ένα μικρό δώρο λέγοντάς του μερικά καλά λόγια. Πες του ότι όλα θα πάνε καλά, ότι ο Θεός είναι φιλεύσπλαχνος... Προσπαθώντας έτσι να φέρεις στους άλλους τη χαρά και την ανακούφιση κι εσύ επίσης θα γίνεις χαρούμενος. Μόνο διάλεξε καλά το άτομο που θα επισκεφθείς, γιατί όλοι οι άνθρωποι δε δέχονται τη χαρά».

Ομιλία Αϊβανχόφ (Άπαντα, Τόμος Ι, σελ. 143)

ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ

Από το έργο: «Βίοι Φιλοσόφων» του Διογένη Λαερτίου

Αποδίδονται εις αυτόν και υπέροχα αποφθέγματα τα εξής: Ερωτηθείς τι κέρδος αποκομίζουν οι ψεύτες, «το να μη γίνονται πιστευτοί, είπε, και όταν λένε την αλήθεια». Όταν κάποιος τον εμέμφθη ότι είχε δώσει ελεημοσύνη σε πονηρόν άνθρωπο, «δεν έδωσα, απάντησε, την ελεημοσύνη μου στον χαρακτήρα του ανθρώπου, αλλά στον ίδιο τον άνθρωπο». Συνήθιζε διαρκώς να λέγει προς τους φίλους και μαθητάς του, οπουδήποτε και οποτεδήποτε τύχαινε να διδάσκει, ότι, όπως οι οφθαλμοί φωτίζονται από το φως έξωθεν, έτσι και η ψυχή φωτίζεται από τη μάθηση.

Της παιδείας, είπε, οι ρίζες είναι πικρές, αλλά ο καρπός γλυκός. Ερωτηθείς ποιο πράγμα γεράζει γρήγορα, «η ευγνωμοσύνη», είπε... Ερωτηθείς τι διαφέρουν οι πεπαιδευμένοι από τους απάιδευτους, «όσο, είπε, οι ζωντανοί από τους πεθαμένους». Π μόρφωση, έλεγε, στις ευτυχίες είναι στολίδι και στις δυστυχίες καταφυγή... Ερωτηθείς τι κέρδισε από τη φιλοσοφία, «το να κάνω, είπε, αφ' εαυτού μου και χωρίς καταναγκασμό εκείνα που μεριζοί τα κάνουν δια τον φόβο των νόμων». Ερωτηθείς πως πρέπει να συμπεριφερόμαστε στους φίλους, «όπως θα θέλαμε να συμπεριφέρονται αυτοί σ' ημάς» είπε.

Ο Αριστοτέλης ένα μόνο ηθικό σκεπτό έθεσε: Την άσκηση της αρετής. Όσον αφορά τον ήμνο του για αρετή, έχει ως εξής:

Αρετή (συ), η οποία γίνεται προσιτή εις το γένος των θνητών κατόπιν πολλών μόχθων, είσαι ωραιότητα επιδίωξη για τη ζωή. Για την ιδιότη σου, Παρθένε, μορφή και ο θάνατος θεωρείται εις την Ελλάδα ζηλευτή μοίρα, καθώς και το να υποφέρει κανείς με καρτερία φλογερούς ακατάπαινστους κόπους.

(Βιβλίο Ε, Κεφ. Ιο. Μεταφρ. Ελλην. εκδοτ. οργανισμός)

Η ΑΛΗΘΙΝΗ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

Εκεί όπου υπάρχει η σοφία και η αγάπη

Στην αρχαιότητα ζούσε στην Ιερουσαλήμ ένας σοφός που ονομαζόταν Νάθαν. Όταν ο πρίγκιπας Σαλαδίν κατέκτησε την πόλη, έμαθε την ύπαρξη του Νάθαν. Τον κάλεσε στο παλάτι και του έθεσε επτά ερωτήματα, μεταξύ των οποίων και το ακόλουθο: «Απ' όλες τις θρησκείες, Εβραϊκή, Βουδιστική, Χριστιανική, Μωαμεθανική, ποια είναι η καλύτερη;» Και ο Νάθαν απάντησε στον πρίγκιπα: «Θα σου διηγηθώ μια ιστορία... Υπήρξε κάποτε ένας βασιλιάς που είχε ένα μαγικό δακτυλίδι που του έδινε όλες τις εξουσίες, και χάρη σ' αυτό το δακτυλίδι δεν υπήρχαν στο βασίλειό του ούτε πόλεμοι, ούτε δυστυχίες, ούτε αρρώστιες. Αυτός ο βασιλιάς είχε τρεις γιους, και όταν γέρασε, δε μπορούσε να αποφασίσει σε ποιον από τους γιους του να αφήσει το δακτυλίδι του, γιατί τους αγαπούσε το ίδιο. Ζήτησε λοιπόν να του φτιάξουν δύο άλλα δακτυλίδια όμοια με το πρώτο. Τα ανακάτεψε με τρόπο που να μη μπορεί ούτε ο ίδιος να ξεχωρίσει ποιο ήταν το μαγικό δακτυλίδι. Κάλεσε τον πρωτότοκο γιο του και του είπε: «Γιέ μου, σ' αγαπώ πολύ και επιθυμώ να σου δώσω κληρονομιά το μαγικό δακτυλίδι μου μαζί με το ένα τρίτο του βασιλείου μου». Έκανε το ίδιο, και με τους άλλους δύο γιους του. Ο βασιλιάς δεν ήξερε σε ποιον απ' τους γιους του είχε δώσει το μαγικό δακτυλίδι, αλλά και οι τρεις ήταν σίγουροι ότι το είχαν κληρονομήσει.

Λίγο καιρό αργότερα πήγε να επισκευθεί τους γιους του. Πρώτα επισκευέθηκε τον πρωτότοκο και είδε πως ο λαός του ζούσε στη δυστυχία, στις αρρώστιες και στις στερήσεις... Δεν ήταν λοιπόν ο πρωτότοκος που είχε το δακτυλίδι. Μετά πήγε στο βασίλειό του δεύτερου γιου του. Εκεί ο λαός ζούσε με πολέμους και συνεχείς δυστυχίες. Δεν ήταν λοιπόν ούτε αυτός που είχε λάβει το δακτυλίδι. Τέλος, όταν έφτασε στον τρίτο γιο του, είδε ότι οι υπήκοοί του ήταν πλούσιοι, υγιείς και ζούσαν ειρηνικά και ευτυχισμένα. Τότε ο βασιλιάς κατάλαβε ότι ο νεότερος γιος του ήταν εκείνος που είχε κληρονομήσει το μαγικό δακτυλίδι.

Έτσι λοιπόν, είπε ο Νάθαν, **θα αναγνωρίσεις πού βρίσκεται η αληθινή θρησκεία: Είναι εκεί που βασιλεύουν η ειρήνη, η ευτυχία, η αφθονία, η σοφία και η αγάπη».**

Όμιλμαμ Αϊβανχόφ (Άπαντα, Τόμος Ι, σελ. 32, 33)

ΤΟ ΑΚΤΙΣΤΟ ΦΩΣ

Αφήγηση του ονομαστού διορατικού αγιορείτη μοναχού Παΐσιου (1924 -1994)

Όταν ήμουν στα Κατοινάκια, κάποια νύχτα, ενώ αχνυπνούσα στο ζελέ μου λέγοντας την ευχή, γύρω στις τρεις η ώρα, άρχισα να διασατέχομαι από μια ουράνια χαρά. Ταυτόχρονα το σκοτεινό ζελέ μου, που το σκοτάδι του το έσπαζε το τρεμάμενο φως του νεριού, άρχισε σιγά - σιγά να γεμίζει από ένα γαλαζόλευκο, πανέμορφο φως. Στην αρχή το φως ήταν πολύ δυνατό. Κατάλαβα, όμως, ότι και τα μάτια μου «δυνάμωσαν» ώστε να αντέξουν αυτή τη λάμψη. Ήταν το Άκτιστο Φως! Έμεινα εκεί μέσα πολλές ώρες, χάνοντας την αίσθηση των γήινων πραγμάτων και ζούσα σ' έναν άλλο, πνευματικό κόσμο, πολύ διαφορετικό απ' αυτόν εδώ, το σαρκικό.

Ζώντας λοιπόν σ' αυτή την κατάσταση και δεχόμενος μέσα σ' εκείνο το Άκτιστο Φως διάφορες ουράνιες εμπειρίες, πέρασαν οι ώρες χωρίς να το καταλάβω.

Κάποτε άρχισε σιγά - σιγά να υποχωρεί το Άκτιστο Φως κι εγώ επανήλθα στην προηγούμενη κατάσταση μου...

Λόγο πιο κάτω έμεινε σ' ένα ζελέ ένας άλλος αδελφός. Έξω μου φαινόταν πως ήταν νύχτα και ότι είχε πανσέληνο. Βγήκα, λοιπόν, και ρώτησα τον αδελφό:

- Ε, αδελφέ, τί γίνεται; Σαν άρχισε να ξημερώσει σήμερα. Τί ώρα είναι;

Ο αδελφός σαστισμένος με ρώτησε:

- Πάτερ Παΐσιε, τι είπες; Δεν κατάλαβα.

Τότε μόνον συνειδητοποίησα τι είχε συμβεί: η ώρα ήταν δέκα το πρωί και η «πανσέληνος» ήταν ήλιος. Όμως το Άκτιστο Φως ήταν τόσο δυνατό (για να αντέξουν τα μάτια μου είχαν λάβει ιδιαίτερη δύναμη), ώστε το φως της ημέρας κι ο ήλιος μου φαινόταν σαν νύχτα με πανσέληνο! Το φως του ήλιου μπροστά στο Άκτιστο Φως ήταν σαν τη νύχτα με την ημέρα!

(Από το βιβλίο «Ο γέρον Παΐσιος» του Ιερομονάχου Χριστοδούλου, αγιορείτου, 1994)

ΓΙΑ ΜΙΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΤΕΡΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Ομιλία της M. R. MARTINEZ, που δόθηκε στο Παγκόσμιο Συνέδριο των Θεοσόφων, στη Βραζιλία, τον Ιούλιο του 1993.

Μετάφραση από το «THE THEOSOPHIST» HAILA KIMOY.

Η μεταμόρφωση του κάθε ανθρώπου είναι η αρχή - η αφετηρία για τη μεταμόρφωση της ανθρώπινης κοινωνίας. Αυτό υποστήριξε και ο J. Krishnamurti με το αξίωμά του, «για τη μεταμόρφωση του κόσμου, ένας πρέπει να μεταμορφώσει πρώτα τα άτομα».

Νομίζουμε, όμως, ότι αυτό το αξίωμα δεν είναι αρκετό - αποτελεσματικό γι' αυτό το σκοπό. Δύο βασικές διδασκαλίες της αρχαίας Σοφίας και η πρακτική εφαρμογή τους θα συνέβαλαν προς μια αξιόλογη μεταμόρφωση - αλλαγή της ανθρώπινης κοινωνίας, προς το καλλίτερο.

Η πρώτη διδασκαλία είναι η **αναγνώριση της ενότητας της ζωής**, της μιας ουσίας η οποία βρίσκεται στο κάθε σώμα - στο κάθε τι και η οποία είναι το «στημόνι και το νηάδι» όλων όσων εμφανίζονται στον υλικό κόσμο. Όπως ο San Karacharya έδιδε: «Όλες οι εμφανίσεις - τα σχήματα που παίρνει ο πηλός, όπως του δοχείου και τα λοιπά, τα οποία αποδέχεται η διάνοια σαν πραγματικά, στην πραγματικότητα δεν είναι τίποτα περισσότερο από πηλός. Κατά παρόμοιο τρόπο, όλο αυτό το Σύμπαν, το οποίο οφείλει τη γέννησή του στο Βράχμαν - Brahman είναι το ίδιο Βράχμαν και τίποτα περισσότερο». Όταν αυτή η διδασκαλία - αρχή γίνει μέρος της ζωής μας, όταν τη συνειδητοποιήσουμε, η διανοητική και η συναισθηματική συμπεριφορά μας θ' αλλάξει και θα φέρει ανάλογα έργα - «καρπούς». «Όταν η ενότητα θεμελιωθεί μέσα μας περιλαμβάνει το κάθε τι. **Ολόκληρο το Σύμπαν γίνεται - είναι ένα απέραντο δέντρο ζωής**». Όταν εισέλθουμε σ' αυτήν την ενότητα της ζωής αυτού του «δέντρου», μπορούμε να φθάσουμε σε κάθε σημείο των «κλάδων του». Αυτές οι φράσεις ανήκαν στον εκλιπόντα πρόεδρο της Θεοσοφικής Εταιρείας N. Sri Ram. Όταν συμβεί αυτό, **όταν κατανοήσουμε τη συγγένεια όλων των ζώντων όντων, όλων των ανθρώπων, η συμπεριφορά μας προς τα διάφορα βασίλεια θ' αλλάξει, καθώς και οι πράξεις μας**. Η αρχή της ενότητας της ζωής αποτελεί βασική διδασκαλία όλων των Διδασκάλων - Ιδρυτών των θρησκειών και πρέπει να χαρακτηρίζει τη συμπεριφορά κάθε ανθρώ-

που προς το συνάνθρωπό του. Η απόδοχή της ασφαλώς θα σημαίνει τη μεταμόρφωση του κάθε ανθρώπου και της ανθρώπινης κοινωνίας στο σύνολό της. Την αρχή αυτή διεκήρυξε και ο Απόστολος Παύλος στον Άρειο Πάγο, όταν μίλησε προς τους Επικυρίους και Στωϊκούς φιλοσόφους των Αθηνών, με τα λόγια: «Και έχουμε εξ ενός αίματος παν έθνος ανθρώπων, δια να κατοικώσι ἐφ' όλου του προσώπου της γῆς... Γένος εἰμεθα του Θεού ...» (Πράξεις ιζ' 24 - 31).

Την ενιαία αρχή - ουσία των όντων ετόνισε και ο Ιησούς με τα λόγια του προς τους μαθητάς του και την προσευχή του: «Να είναι πάντες εν, καθώς ημεῖς εἰμεθα εν ...» (Ιωάν. ιζ', 20 - 21). Η αρχή, όμως, αυτή δεν αποτελεί πίστη των σημερινών θρησκευομένων και αυτό το γεγονός είναι η αιτία πολλών δεινών και δυστυχιών στο ανθρώπινο γένος.

Η δεύτερη βασική διδασκαλία σχετίζεται άμεσα με τη διάνοια, την ουσία η οποία, σύμφωνα με την E. P. Blavatsky είναι ένα «κομμάτι από την Παγκόσμια Διάνοια». **Η διάνοια έχει σχέση εξ ίσου με το Πνεύμα και την Ύλη, με την ενότητα και τη διαφοροποίηση - διαχωρισμό.** Στη Dhammapada υπάρχει η εξήγηση πως η διάνοια διαμορφώνει τη ζωή μας. «Εάν η διάνοια είναι διεφθαρμένη - ακάθαρτη, μια άθλια ζωή θ' ακολουθήσει, όπως οι ρόδες του αμαξιού ακολουθούν τα βήματα των βοδιών που το σέρνουν». Εάν, όμως, είναι καθαρή, η ευτυχία θα εμφανισθεί στη ζωή μας, όπως η σκιά μας ακολουθεί. Ποτέ δε θα μας εγκαταλείψει. Η διάνοια σ' ένα συνηθισμένο άτομο παρουσιάζει, σε μικρογραφία, μια διασπρεβλωμένη εικόνα της πραγματικότητας. Ενεργούμε σύμφωνα με τις ιδέες μας και τις επιθυμίες μας και δεν μπορούμε να συνλάβουμε την έσχατη πραγματικότητα, όπως πραγματικά είναι. Η πραγματικότητα εμφανίζεται τροποποιημένη - αλλοιωμένη δια της διάνοιας, όπως η εικόνα του βοινού αλλοιώνεται στη λίμνη με τα κύματά της. Με τη διάνοια καθορίζονται οι καθημερινές μας πράξεις. Όλες οι ενέργειες μας. Όταν η διάνοιά μας δεν είναι καθαρή, δεν υπάρχει αρμονία στις πράξεις μας και πολλάκις δημιουργείται πόνος. Εάν οι πράξεις μας προέρχονται από την προσωπικότητά μας και όχι την ατομικότητα - το ανώτερο Εγώ, προκαλούμε βλάβη σ' όλα τα βασίλεια της Φύσης. **Αυσαρμονία στις ανθρώπινες σχέσεις, στη λειτουργία της ανθρώπινης κοινωνίας.** Ο βαθμός της συνηθισμένης μόλυνσης, οι τρύπες του όζοντος, οι ακτινοβολίες, ο δηλητηριασμός της ατμόσφαιρας και η μόλυνση των υδάτων είναι μεριζά από τα φαινόμενα που δημιουργεί η εγωιστική συμπεριφορά του ανθρώπου - η αλόγιστη χρήση των πόρων, που μας προσφέρει η γη και τα οποία επηρε-

άζουν τη ζωή μας. Αυτά και άλλα φαινόμενα μας προειδοποιούν ότι εάν οι πόροι της γης ξοδεύονται κατά τον ίδιο τρόπο και στο μέλλον και εάν η διαφορά - μόλυνση συνεχιστεί, τότε σίγουρα θα διακινδυνεύσουμε και την ίδια την ύπαρξή μας. **Πολλοί κίνδυνοι απειλούν την ανθρώπινη ζωή. Το μέλλον είναι «σκοτεινό».** Μπορούμε να δούμε τον πόνο και τη σκληρότητα σ' όλες τις πλευρές. Παντού. Κάθε μέρα χιλιάδες ζωά γίνονται «κιλά» για να γεμίσουν τα «σούπερ μάρκετς» και σε πολλές περιπτώσεις σκοτώνονται χωρίς έλεος. Τα εργαστήρια φαρμάκων και προϊόντων καλλωπισμού, καθώς και τα πανεπιστήμια βιοχημείας, φαρμάκων και η κτηνιατρική επιστήμη κάνουν πειράματα, τα οποία όχι μόνο είναι τρομερά αλλά και συνήθως ανωφελή και όχι αναγκαία. Η καταστροφική αγρίων και εγκυμονούντων ζώων, για την απόκτηση αντικειμένων μόδας και καλλωπισμού· το κυνήγι για ευχαρίστηση σύμφωνα με παραδοσιακά έθιμα, για σπορ κλπ., είναι μερικά παραδείγματα του τρόπου με τον οποίον ο άνθρωπος καταστρέφει, χωρίς οίκτο, ένα ολόκληρο βασίλειο, το οποίο δεν μπορεί να «φωνάξει» για δικαιοσύνη! Εδώ αξίζει ν' αναφέρουμε το έργο της οργάνωσης SOS ΖΩΗΣ της πασίγνωστης ηθοποιού Μπριτζίτ Μπαρντό, η οποία με ντοκουμενταρισμένα φιλμς - ταινίες παρουσιάζει αυτά τα προβλήματα, μ' ένα σύγχρονο και επιστημονικό τρόπο.

Στο ανθρώπινο βασίλειο η διάνοια, η οποία υπηρετεί την ύλη, καθώς και η προσπάθεια για απόλαυση φαίνεται ότι δεν έχουν όρια - περιορισμό. Από τους πολέμους στους οποίους «τίποτα δεν κερδίζεται και το κάθε τι χάνεται», όπως έχει εκφρασθεί ο J.B. Priestly και οι οποίοι είναι ο μεγαλύτερος παραλογισμός - τρέλλα, μέχρις τη συνεχή προσωπική επίθεση εναντίον κάθε ανθρώπινης ύπαρξης - παιδιών, εφήβων, ανδρών και γυναικών, γερόντων κλπ. βλέπουμε το έργο της διανοίας, τη δραστηριότητά της, η οποία μαρτυρεί ότι δεν ενδιαφέρεται - δε δίνει σημασία στη βλάβη και στο φυσικό ή ψυχικό εξευτελισμό, που προκαλείται με την προσπάθεια να επιτύχει ένα σκοπό. Ο άνθρωπος έχει προκαλέσει ανελέητα το θάνατο εκατομμυρίων συνάνθρώπων του και ωθούμενος από το μίσος και την εγωπάθειά του πρόετοιμάζει την αυτοκαταστροφή του - την εξαφάνιση της ανθρώπινης ζωής από το πρόσωπο της γης! Γιατί τι σημαίνει η συσσώρευση των ατομικών πυρηνικών όπλων και η συνεχής τελειοποίησή τους; Πίσω από την ενέργειά του αυτή βρίσκεται η ατομική του διάνοια η οποία όμως, έχει αποκοπεί από την πηγή της - την Παγκόσμια Διάνοια - το Θεό. Με τον τρόπο αυτό επιφέρει μόνος του την αυτοτιμωρία του. Η δικαιοσύνη του Θεού λειτουργεί με ένα

ιδιάζοντα τρόπο!

- Αυτές οι δύο βασικές διδασκαλίες της ενότητας της Ζωής - όλης της Ζωής και της διπλής φύσης της διάνοιας έχουν τα αντίστοιχα πρακτικά επακόλουθά των. Απαιτούν την εξάσκηση επαγρύπνησης και αυτοπαρωλήρησης. Η προσπάθεια της προσεκτικής μελέτης και επαγρύπνησης πάνω στον ίδιο τον εαυτόν μας, χαρακτηρίζεται στην Dhammapada σαν το «**μονοπάτι της αθανασίας και η οκνηρία σαν το μονοπάτι του θανάτου**». Ρωπάμε τους εαυτούς μας πόσο πολύ η μόδα μας κρατάει σκλάβους, είτε αυτή είναι ο ιματισμός ή οι ηλεκτρικές συσκευές, κλπ. Έχουμε συνειδητοποιήσει πόσο ισχυρή είναι η επιθυμία μας για ανέσεις, για την ικανοποίηση φανταστικών αναγκών, να είμαστε δακτυλοδεικτούμενοι στο επάγγελμά μας να κατέχουμε την πρώτη θέση σε δύναμη πολιτική, να κάνουμε καρεντινιέρα για πρόσωπα που υπερέχουν από μας και ούτω καθ' εξής. Με την αυτο-ανάληψή μας έχουμε διερωτηθεί γιατί δεν προσέχουμε τους άλλους; Στη σχολή του Πυθαγόρα ο μαθητής, στα αρχικά του βήματα, όφειλε να είναι μόνο ακροατής. Η πρακτική της ακρόασης είναι χρήσιμη και καρποφόρος. Είναι αναγκαία - απαραίτητη στη μόρφωση και στο σπίτι. Σίγχά οι μεγάλοι οι οποίοι έχουν ζήσει περισσότερα χρόνια ή έχουν κάποιο τίτλο στον επαγγελματικό τους τομέα, νομίζουν ότι έχουν την εξουσία να ομιλούν και οι άλλοι θα πρέπει να είναι ευχαριστημένοι να τους ακούνε, είτε είναι παιδιά τους, μαθητές τους, ή αδελφοί θεόσοφοι σε κάποια ποιά.

Όταν η ενέργεια η οποία διέρχεται μέσα μας αλλάζει τρόπο έκφρασης, από την επικέντρωσή της στον εαυτό μας, στα ενδιαφέροντα των άλλων, όταν τη χρησιμοποιούμε στη λύση των προβλημάτων τους, τότε αυτόματα γίνεται υπηρεσία. Αυτό συμβαίνει διότι ότι ήταν το πιο σημαντικό για μας - τους εαυτούς μας - έπαυσε να είναι πλέον και ο κόσμος που μας περιβάλλει παίρνει μία αξιολογή σημασία, τραβάει το ενδιαφέρον μας και την προσοχή μας. Ο Sri Ram δήλωσε: «Το αίσθημα της Ενότητας είναι το κλειδί για αληθινή υπηρεσία». Υπηρεσία χωρίς ιδιοτελή κίνητρα και σκοπούς. Και ο Λιδάσκαλος πρόσθεσε: «Να θυμάστε ότι ο χρόνος ο οποίος δε χρησιμοποιείται για υπηρεσία ή για προετοιμασία υπηρεσίας, να τον θεωρείται σαν χαμένο χρόνο.»

Ο απλούστερος τρόπος υπηρεσίας είναι στο φυσικό πεδίο. Η υπηρεσία πρέπει να φέρει καρπούς. Να κάνει έργα που να βοηθούν το συνάνθρωπο, να λύνουν τα προβλήματά του, να θεραπεύουν τις ανάγκες του. Χωρίς έργα δεν υπάρχει υπηρεσία, δεν υπάρχει πίστη, καλή θέληση. Η Βίβλος γράφει: «Από τους καρπούς τους θα τους

γνωρίζετε.»

Παράλληλα με την υπηρεσία, για τη βοήθεια των υλικών αναγκών, είναι η υπηρεσία στο συναισθηματικό και διανοητικό επίπεδο. Δεν είναι μικρότερης σημασίας και θα μπορούσε να λεχθεί ότι είναι σπουδαιότερης σημασίας. **Ο άνθρωπος και η ανθρώπινη κοινωνία, σαν σύνολο, έχει ανάγκη από το φως της αλήθειας, την πνευματική καθοδήγηση, την ακτινοβολία του πνεύματος.** Περισσότερο από κάθε άλλη εποχή σήμερα, που η ανθρωπότητα αντιμετωπίζει σοβαρή κρίση, άλυτα προβλήματα και σύγχυση ιδεών.

Και στον τομέα αυτό υπάρχει πολύ έργο να γίνει, στο οποίο κάθε θεόσοφος και πνευματικός άνθρωπος, μπορεί να προσφέρει την υπηρεσία του. Ο «αγρός», κατά την έκφραση του Ιησού, είναι ώριμος αλλά δεν υπάρχουν «εργάτες, για να τον θερίσουν.»! Και σε άλλη περίπτωση είπε στους μαθητές του: «σείς είσθε το φως του κόσμου, αφήνente το φως σας να λάμπει ενώπιον των ανθρώπων. Μην το κρύπτετε.»

Ο κόσμος μας έχει ανάγκη από το φως της αλήθειας, για να φθάσει στην ενότητα, στην ελευθερία, στην ασφάλεια και ειρήνη, στην ευημερία! Αυτήν την αλήθεια μπορεί να αποκαλύψει η διάνοια που δέχεται τις αγαθοεργές επιδράσεις του πνεύματος και εμπνέεται από το Θείο! Ο Ιησούς τόνισε: «Τα λόγια που σας λέω πνεύμα είναι και αλήθεια.» Η αιτία της κατάνστασης του σημερινού κόσμου είναι βαθύτερη απ' ότι προσβέυεται και η «θεραπεία» της πέρα από τα προτεινόμενα μέτρα των πολιτικών ηγετών του. Η πρακτική για ένα νέο κόσμο, μία νέα εποχή, συμπεριλαμβάνει την εφαρμογή σε πράξη, όλων των αρετών που πηγάζουν από την πνευματική διάνοια, τη δύναμη του ανώτερου Εαυτού ή Ατman, τη Θεία Θέληση! Η Θεία Θέληση πρέπει να εμπνέει τις ατομικές - προσωπικές θελήσεις! Η κοινωνία μας χρειάζεται μία ανώτερη πνευματική φιλοσοφία, μία αληθινή θρησκεία όλων των ανθρώπων, χωρίς διακρίσεις, για να βρει το δρόμο της σωτηρίας της, να γίνει καλύτερη, ιδανικότερη και να προσεγγίσει το σκοπό της. Η Π.Ρ. Blavatsky με έμφαση τόνιζε, οι θεόσοφοι να είναι «ενωμένοι στο σκοπό τους και τα αισθήματά τους.»

Αυτή η ενότητα δεν πρέπει να είναι αποτέλεσμα θεωρητικών αντιλήψεων από τα μέλη, αλλά να βασίζεται στην αποδοχή κοινών βασικών αληθειών την ενόδοση ευγενικών φιλοδοξιών και την έκφραση αδελφικών αισθημάτων. Επίσης μίλησε για ένα γκρουπ - ομάδα στην οποία όλα τα μέλη, αν και δεν γνωρίζονται μεταξύ τους, θα εργάζονται για το κοινό ΚΛΑΟ και το καλό των εαυτών τους!

Πολλά άτομα, μέσα και έξω από τη Θεοσοφική Εταιρεία, έχουν μοιρασθεί τις φροντίδες, τους αγώνες και τους σκοπούς που έχουν θέσει, παρά τις αποστάσεις που τους χωρίζουν. Όλα, όμως, τα ενώνει η κοινή προσπάθεια και σκοπός. Όσο περισσότερο σοβαροί, συνεπείς και τίμοι είμαστε σ' αυτήν την προσπάθεια, τόσο περισσότερο κοντά θα βρεθούμε ο ένας με τον άλλο και θα γνωριστούμε, προσπαθώντας να δημιουργήσουμε μία καλύτερη, μία ανθρωπινότερη, μία ιδανικότερη, μία ευγενέστερη ανθρώπινη κοινωνία.

Αποφθέγματα του Θαλή

Από το έργο: «Βίοι Φιλοσόφων» του Λιογένη Λαερτίου.

Δεν υπάρχει, έλεγε, διαφορά ανάμεσα στο θάνατο και στη ζωή... Κάποιος τον ρώτησε, αν διαφεύγει την προσοχή των θεών, ένας άνθρωπος που κάνει αδιζίες. «Ούτε όταν σκέπτεται» (διαφεύγει την προσοχή των θεών)... Όταν τον ρώτησαν τι είναι δύσκολο, «το να γνωρίσεις τον εαυτό σου», αποκριθήκε. Τι είναι εύκολο, «το να συμβουλεύεις έναν άλλον»...

Πώς θα μπορούσαμε να ζήσουμε κατά τον πιο καλό, αλλά και δίκαιο τρόπο; «Εάν δεν κάνουμε οι ίδιοι εκείνα που κατηγορούμε στους άλλους». Ποιος είναι ευτυχισμένος; «Εκείνος που είναι υγιής στο σώμα, ευφροενής στο μυαλό, και από φυσικού του επιδεκτικός παιδείας». Ακόμη είπε: «Να μην καλλωπίζεις την εξωτερική σου εμφάνιση, αλλά να είσαι ωραίως (ηθικός) στις ενέργειές σου». «Να μην πλουτίζεις με άσχημο τρόπο» (άδιστα) και «ότι χάρες κρύβεις στους γονείς σου, τις ίδιες να περιμένεις στα γηρατιά από τα παιδιά σου».

(Βιβλίο Α, 36. Μεταφρ. ελλην. εκδοτ. οργανισμός)

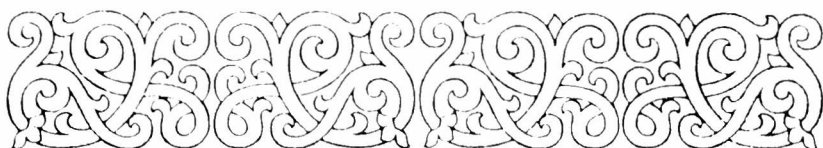
Η ΑΦΟΒΙΑ

Ο φόβος ενεργεί ως δηλητήριο επί του στοχασμού. Ο φόβος είναι δουλεία. Ότι φοβείσαι θα το πάθεις... Ο φόβος ακρωτηριάζει το πνεύμα και εκθέτει τον οργανισμόν εις νόσους. Ο φόβος περί της γνώμης των άλλων ως προς τας πράξεις σου και εκφράσεις σου σε καθιστά δούλον. Ζήτηι γαληνιάως ανεξαρτησίαν φρονήματος και θα την λάβης... Ο γράφων φοβείται να δημοσιεύσει μίαν αλήθειαν. Ο ομιλών φοβείται να λαλήσῃ παρηρησίαν... «Φοβούμαι τα σχόλια των ανθρώπων» λέγει ένας εφιέμενος να προβή εις διάβημα το οποίον κρίνει επωφελές αλλά μη εκτιμώμενον. Φοβείται το γελοίον. Εν τούτοις, όχι το γελοίον, αλλά ο φόβος του γελοίου, φονεύει. Φονεύει πάσαν ελευθερίαν φρονήματος.

Ζήτηι γαληνιάως αφοβίαν. Το γαληνιάως αιτείν αφοβίαν θα ελκύσῃ περί σε άφοβα πνεύματα και θα απορροφήσῃ εκ του στοχασμού των. **Παν χάρισμα πνευματικόν επιτυγχάνεται δια της γαληνιάως αιτήσεως**, επομένως και η αφοβία διότι είναι πνευματικόν χάρισμα... Η πνευματικότης δεν είναι αεροβασία και ονειροπόλησις... Γνωρίζεις ότι **το πνεύμα είναι υπεράνω πάσης περιπετείας**.

Και εις νόσον εάν περιέλθῃς πάλιν μη καμψθής αλλ' ενθυμού ότι υπάρχει πνευματικόν χάρισμα συνιστάμενον εις την διά του στοχασμού ίασιν. Ζήτησέ το γαληνιάως... Η κλείς της φυσιολογικής υγείας είναι η αφοβία. Το να εμμένῃς εις τον σκοπόν σου, εις την επιδιώξιν σου, εις το εγχείρημά σου, εις το ιδανικόν σου, μεθ' όσα και αν πολλοί σου λέγουν αποθαρρυντικά και αποτρεπικά είναι πνευματικόν χάρισμα.

ΠΑΛΤΩΝ ΔΡΑΚΟΥΛΗΣ (Στοιχεία Βιονομίας, π)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΩΝ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1995

Είσοδος Ελευθέρα - Βουζουρεστίου 25, ώρα 8 μ.μ.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

- 9 Δευτέρα ΜΗΛΑΒΑΤΣΚΥ, Α. Παπαδομυελάκη: «Το κλειδί της Θεοσοφίας», ομαδική εργασία και διαλογική συζήτηση επί των αρχετύπων της αρετής καθώς και ασκήσεις συγκέντρωσης.
- 10 Τρίτη ΗΛΙΟΣ, Θ. Καφετζόπουλος: Εισαγωγή.
- 12 Πέμπτη ΑΠΟΛΛΩΝ, Γ. Σιβρής: Το Θεοσοφικό μήνυμα της ενότητας.
- 13 Παρασκευή Κ. ΜΕΛΑΛΟΣ, Π. Αναγνώστου: Οι νόμοι της ζωής.
- 16 Δευτέρα ΜΗΛΑΒΑΤΣΚΥ, Α. Παπαδομυελάκη: «Το κλειδί της Θεοσοφίας», ομαδική εργασία κλπ.
- 17 Τρίτη ΗΛΙΟΣ, Θ. Καφετζόπουλος: Εσωτερικός Βουδισμός, Α.Β. ΣΙΝΝΕΤ: Κοσμικοί περίοδοι (Μέρος 1ον).
- 19 Πέμπτη ΑΡΤΕΜΙΣ, Χ. Καμαρωτάκης: Εσωτερικοί προβληματισμοί.
- 20 Παρασκευή ΑΛΚΥΩΝ, Γ. Κολυβάς: Κρυσναμούρτι.
- 23 Δευτέρα ΜΗΛΑΒΑΤΣΚΥ, Α. Παπαδομυελάκη: «Το κλειδί της Θεοσοφίας», ομαδική εργασία κλπ.
- 24 Τρίτη ΗΛΙΟΣ, Θ. Καφετζόπουλος: Εσωτερικός Βουδισμός, Α.Β. ΣΙΝΝΕΤ: Κοσμικοί περίοδοι (Μέρος 2ον).
- 26 Πέμπτη ΑΠΟΛΛΩΝ, Ηλ. Κίμος: Η Μπαγκαβά Γκιτά και το μήνυμά της (Μέρος 1ον).
- 27 Παρασκευή Κ. ΜΕΛΑΛΟΣ, Π. Αναγνώστου: Οι νόμοι της ζωής.
- 30 Δευτέρα ΜΗΛΑΒΑΤΣΚΥ, Α. Παπαδομυελάκη: «Ο πνευματισμός, η ιστορία του και η σχέση του με τη Θεοσοφία».
- 31 Τρίτη ΗΛΙΟΣ, Θ. Καφετζόπουλος: Εσωτερικός Βουδισμός, Α.Β. ΣΙΝΝΕΤ: Κάμα - Λόζα (Μέρος 1ον).

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

- 2 Πέμπτη ΑΡΤΕΜΙΣ, Αρτ. Αλεχού: Ο άνθρωπος σαν εκπαιδευτής των κατωτέρων βασιλείων της φύσης.
- 3 Παρασκευή ΑΛΚΥΩΝ, Γ. Κολυβάς: Κρισιναμιούρι.
- 6 Δευτέρα ΜΗΛΑΒΑΤΣΚΥ, Α. Παπαδομυχελάκη: «Το κλειδί της Θεοσοφίας», ομαδική εργασία κλπ.
- 7 Τρίτη ΠΑΙΟΣ, Θ. Καφετζόπουλος: Εσωτερικός Βουδισμός, Α.Β. ΣΙΝΝΙΕΤ: Κάμα - Λόκα (Μέρος 2ον).
- 9 Πέμπτη ΑΠΟΛΛΩΝ, Γ. Σιβρής: Η Θεοσοφία στην πράξη (Μέρος 1ον)
- 10 Παρασκευή Κ.ΜΕΛ/ΑΟΣ, Π. Αναγνώστου: Οι νόμοι της ζωής.
- 13 Δευτέρα ΜΗΛΑΒΑΤΣΚΥ, Α. Παπαδομυχελάκη: «Το κλειδί της Θεοσοφίας», ομαδική εργασία κλπ.
- 14 Τρίτη ΠΑΙΟΣ, Θ. Καφετζόπουλος: Εσωτερικός Βουδισμός, Α.Β. ΣΙΝΝΙΕΤ: Ντεβαχάν (Μέρος 1ον).
- 20 Δευτέρα ΜΗΛΑΒΑΤΣΚΥ, Α. Παπαδομυχελάκη: «Το κλειδί της Θεοσοφίας», ομαδική εργασία κλπ.
- 21 Τρίτη ΠΑΙΟΣ, Θ. Καφετζόπουλος: Εσωτερικός Βουδισμός, Α.Β. ΣΙΝΝΙΕΤ: Ντεβαχάν (Μέρος 2ον).
- 23 Πέμπτη ΑΡΤΕΜΙΣ, Χ. Καμαρωτάκης: Το αγωνιστικό στοιχείο στον μνημικό δρόμο.
- 24 Παρασκευή ΑΛΚΥΩΝ, Γ. Κολυβάς: Κρισιναμιούρι.
- 27 Δευτέρα ΜΗΛΑΒΑΤΣΚΥ, Α. Παπαδομυχελάκη: «Το κλειδί της Θεοσοφίας» ομαδική εργασία κλπ.
- 28 Τρίτη ΠΑΙΟΣ, Θ. Καφετζόπουλος: Εσωτ. Βουδισμός Α.Β. ΣΙΝΝΙΕΤ: Ντεβαχάν (Μέρος 3ον).

- 30 Πέμπτη ΑΠΟΛΛΩΝ, Ηλ. Κίμος: Η Μπαγκαβά Γκιτά και το μήνυμά της (Μέρος 2ον).
- 31 Παρασκευή Κ.ΜΕΛΛΟΣ, Χαρ. Μπάρακλης: Ι.Β. ΓΚΑΙΤΕ: Οι φιλοσοφικοί στοχασμοί του μεγάλου ποιητή και μύστη.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

- 4 Δευτέρα ΜΠΛΑΒΑΤΣΚΥ, Α. Παπαδομεγέλακη: «Το κλειδί της Θεοσοφίας», ομαδική εργασία κλπ.
- 5 Τρίτη ΠΑΙΟΣ, Θ. Καφετζόπουλος: Εσωτερικός Βουδισμός Α.Β. ΣΙΝΝΕΤ: Το ανθρώπινο κύμα ζωής.
- 7 Πέμπτη ΑΡΤΕΜΙΣ, Ζ. Καλαμάρα: Περί συνειδήσεως.
- 8 Παρασκευή ΑΛΚΥΩΝ, Γ. Κολαβάς: Κρισναμούρτι.
- 11 Δευτέρα ΜΠΛΑΒΑΤΣΚΥ, Α. Παπαδομεγέλακη: «Το κλειδί της Θεοσοφίας», ομαδική εργασία κλπ.
- 12 Τρίτη ΠΑΙΟΣ, Θ. Καφετζόπουλος: Εσωτερικός Βουδισμός Α.Β. ΣΙΝΝΕΤ: Η πρόοδος της ανθρωπότητας (Μέρος 1ον)
- 14 Πέμπτη ΑΠΟΛΛΩΝ, Γ.Σιβρής: Η Θεοσοφία στην πράξη (Μέρος 2ον).
- 15 Παρασκευή Κ.ΜΕΛΛΟΣ, Π. Αναγνώστου: Οι νόμοι της ζωής.
- 18 Δευτέρα ΜΠΛΑΒΑΤΣΚΥ, Α. Παπαδομεγέλακη: «Η παρ' αίσθηση αντίληψη των πραγμάτων».
- 19 Τρίτη ΠΑΙΟΣ, Θ. Καφετζόπουλος: Εσωτερικός Βουδισμός Α.Β. ΣΙΝΝΕΤ: Η πρόοδος της ανθρωπότητας (Μέρος 2ον).
- 21 Πέμπτη ΑΡΤΕΜΙΣ, Χ. Καμαρωτάκης: Άρτεμις, η θεά της αγνότητας (Μέρος 1ον).

Μεταξύ μας

ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΣ

Τα Γραφεία του «ΙΛΙΣΟΥ»
Βουκουρεστίου 25, α' όροφος,
Κωδ. 106 71, είναι ανοικτά
κάθε μέρα από 10.30 - 1 εκ-
τός Σαββάτου και Κυριακής.

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ

Παρακαλούμε όπως αποσ-
τέλλετε τις συνδρομές με τα-
χυδρομική επιταγή προς: Πε-
ριοδικόν "ΙΛΙΣΟΣ", Βουκου-
ρεστίου 25, 106 71, Αθήνα.
Επίσης αποστέλλετε με τρα-
πεζική επιταγή μόνον εις:
Θεοσοφική Εταιρία,
Βουκουρεστίου 25, 106 71,
Αθήνα.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΟΥ ΙΛΙΣΟΥ

Ζάκυνθος: Παν. Βλαχόπουλος
Βόλος: Γ. Κουκουβίνος
Λαμία: Γ. Μουτάφης
Λάρισα: Ισ. Φελλούς
Μιτιλήνη: Γ. Χωριατέλλης
Ξάνθη: Μάριος Κουτσουρίδης
Πάτρα: Αθ. Κοντοσάκης
Ρέθυμνο: Αντ. Βιστάκης
Ρόδος: Αντ. Βεργωπής
Σέρραι: Ανεστης Σάββας
Σύρος: Π. Ζαχαφανίτης
Χαλκίδα: Δημ. Δημαρέλος
Χανιά: Εμμ. Νοδαράκης
Κύπρος: Θεοφ. Παναγιώτου

Στοιχειοθεσία Εκτύπωση και βιβλιοδεσία : Τυποκίνηση

Α. Αλεξοπούλου

Σόλωνος 36, Κολωνάκι Αθήνα 106 73 - Τηλ. & Fax. 36 36 969 & 093 / 22 43 75

